

ΠΡΟΟΔΟΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ.

ΕΤΟΣ Α΄.

ΕΝ ΒΙΕΝΝΗ, τῆ 15/27 Ἀπριλίου 1889.

ΑΡΙΘ. 6.

ΕΝ ΕΑΡΙ.

Ἄπλανε τοῦ ἔαρος, ἀγλαΐσμα τῆς μοῖρας!
Κοράσιον, κατάστρεψε τὰ φύλλα καὶ τὰ ῥόδα!
Αἱ χρυσαλλίδες φεύγουσι τὰς φονικάς σου χεῖρας
Καὶ ἀποσπᾶς τὸν δέσμιον τῆς μηλολόνηθς πόδα . . .

Καὶ ὅμως μετὰ πάροδον ἐτῶν ὀκτὼ καὶ μόνον,
Ἄβρότερον τὴν ὄψιν σου τὸ ἔαρ θὰ θωπεύῃ.
Ἡ φῶσις τῆς καρδιάς σου θὰ ζωπορῇ τὸν στόνον
Καὶ ἔρωσ τὴν καρδίαν σου, ὦ κόρη, θὰ δεσμεύῃ.

Θ. Μ.

ΛΑΠΩΝΙΚΑ ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ.

(συνέχεια ἴδε τεύχος Γ'.)

Ποία ἡ προέλευσις τῆς λαπωνικῆς φυλῆς; Δυσχερῆς ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, ὅπουσαν αὐτοὶ οἱ σοφοὶ δὲν συμφωνοῦσιν ὡς πρὸς τὴν καταγωγὴν αὐτῶν· ἡ επικρατεστέρα γνώμη εἶνε ἐκείνη, καθ' ἣν οἱ Λάπωνες τὴν αὐτὴν ἔχουσι καταγωγὴν, ἣν καὶ οἱ Μαργάροι, ἦτοι οἱ σημερινοὶ Οὐγγροὶ· ὑποθέτουσι τινες τοὺς Λάπωνας καταγομένους ἐκ τῶν Σουηθῶν, ἐκ τῆς τῶν Σαμογιεθῶν φυλῆς· ἕτεροι κατατάσσουσιν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀρείαν φυλὴν· τέλος δὲ ἡ πιθανωτάτη γνώμη καὶ ἡ μόνη ἴσως, ἥτις εὐρίσκεται ἐν τῇ ἀληθείᾳ εἶνε ἡ τῶν ἀποδεχομένων ὅτι οἱ Λάπωνες εἰσὶν ἀπόγονοι τῆς τουρανικῆς φυλῆς.

Δὲν ἐπιλαμβάνομεθα νὰ διαφωτίσωμεν τὸ σκοτεινὸν τοῦτο ζήτημα· εἶναι ὅμως ἀναμφίβολον ὅτι ὠρμήθησαν ἐξ Ἀνατολῶν διὰ τοῦ Κανιάσου καὶ ὅτι κατέλαβον ἐν προϊστορικοῖς χρόνοις, ἀπὸ τῆς λιθίνης ἐτι ἐποχῆς, ἂν μὴ ἄσπασαν τὴν Σκανδιναυκὴν χώραν ἀλλὰ τὸ πλεῖστον τοῦλάχιστον τῆς χερσονήσου, προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ἀπεώσθησαν πρὸς τὸν Πόλον ἐκ τῶν ἐπιγενομένων ἐπιδρομῶν. Πρὸ ὀλίγων ἐτι ἐτῶν ἐν Νορβηγίᾳ οἱ Λάπωνες κατήγγοντο ἄχρι τῆς Ρόρο καὶ πέραν ἐτι αὐτῆς, ἀλλ' ἤδη ἐξηφανίσθησαν ἐκ τῶν ἀλλιζμάτων τούτων. Ἐν Σουηδίᾳ δὲ πολλὰ εὐρίσκει τις τεκμήρια ὑπὲρ τῆς γνῶμης ταύτης συνιηροῦντα· ἐν ἄλλοις δὲ καὶ λαπωνικοὺς τάφους παναρχαίους εὐχερῶς διαγινωσκόμενους ἐκ τῆς σμικροτέρας τῶν κραινῶν τῶν ἐν αὐτοῖς περιλειπομένων, καὶ ταῦτα ἐν χώραις, ἐν αἷς οὐδὲ ἔχουσι νῦν εὐρηται Λαπῶνων. Βέβαιον σχεδὸν ὑπάρχει ἀπ' ἐτέρου ὅτι τὴν αὐτὴν πάντες οἱ Λάπωνες ἔχουσι καταγωγὴν· οἱ τῆς Λευκῆς θαλάσσης, ἐπὶ παραδείγματι, κατέχουσι τὰς αὐτὰς παραδόσεις, ἅς διηγοῦνται καὶ οἱ ἐν Σουηδίᾳ καὶ Νορβηγίᾳ Λάπωνες· ἂν δὲ ὀλιγώτεροι τῶν παραδόσεων τούτων ἀπαντῶνται ἐν ταῖς ὑπερβορείαις χώραις, αἴτιον τοῦτο εἶνε ὅτι πολὺ βραδύτερον ἐν αὐτοῖς ἐγκατεστάθησαν οἱ Λάπωνες, ἀφικόμενοι ἐν αὐταῖς, ὅτε ὁ πολιτισμὸς ἀπεδίωξεν αὐτοὺς τῶν λοιπῶν μερῶν τῆς χώρας· θ' ἀπήγγοντο δὲ ἀναμφίβλως ἀπώτερον φεύγοντες τοὺς εἰσβαλόντας ἀποίκους, ἂν μὴ ἐν τῇ ὁδῷ αὐτῶν ἀπήγνοντο φραγμὸν ἀδιάβατον, τὸν Παγωμένον Ὠκεανόν.

Καίτοι δὲ τὸ ἐν τῷ ζήτηματι τῆς καταγωγῆς τοῦ μικροῦ τούτου λαοῦ διακεχυμένον σκότος φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως παράδοξον, οὐχ ἥττον εἰς τὸν μελετώοντα τὸν βίον, τὰ ἦδη καὶ τὰ ἔθιμα αὐτοῦ, τὸ σκότος τοῦτο φαίνεται μᾶλλον ἐνεξήγγητον. Ἀληθῶς οἱ Λάπωνες ἱστορίαν οὐδέποτε ἔσχον οὐδὲ δυνατόν ἴστο νὰ ἔχωσι τοιαύτην· εἰσι λαὸς ποιμενικός, λαὸς νομάδων οὐδαμῶς μονίμως ἐγκατασταθεῖς· ἄετιςτε πλανώμενος ἐν τῇ χώρᾳ, ἐκ βορρᾶ πρὸς νότον καὶ ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, μετρίστατον ἀδιαλείπτως οὐχὶ ἐκ κίσεως ἀλλ' οὐδ' ἐκ πνεύματος μεταβολῆς, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης· ἡ ἐξαεφάλσις τῆς ὑπάρξεως τῶν βέννων ἦν τὸ ἀπασχολοῦν πάντοτε αὐτοὺς ἀντικείμενον· ἐν τούτῳ δὲ ἔγκειται τὸ μυστήριον τῆς πλανητικῆς αὐτῶν ζωῆς.

Λέγεται ὅτι ἐν παναρχαίοις χρόνοις οἱ Λάπωνες δὲν ἦσαν νομάδες ὡς ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν· ὅτι ἐπεδίδοντο εἰς τὴν κυνηγεσίαν καὶ τὴν ἀλιείαν, ὅτι ἠνοῦντο κατὰ μικρὰς ομάδας, συνεκρότουσαν κώμας καὶ διέμενον ἐν αὐταῖς ἐπὶ 15—20 ἔτη, τότε μόνον καταλείποντες τὴν χώραν, ὅτε αὐτῇ δὲν παρῆχε πλέον αὐτοῖς τὴν πρὸς θέρμανσιν ἐπιλείαν καὶ τὴν ἀναγκαιοῦσαν αὐτοῖς καὶ ταῖς ἀγέλας αὐτῶν τροφήν. Τοιοῦτον δὲ διάγωσι βίον καὶ σήμερον ἐτι φυλαὶ τινες τῆς ῥωσικῆς Λαπωνίας· προστίθεται δὲ ὅτι συνεπέα τῆς τῶν γειτόνων λαῶν εἰσβολῆς ἀπέβησαν νομάδες, ἵνα διαφύγωσι τὴν λεηλασίαν καὶ τὴν διαρπαγὴν τῶν νομῶν καὶ τῶν τῆς ἀλιείας προϊόντων, ἀλλ' οὐδὲν ἀποδεικνύει τὴν ἀπόλυτον τῆς γνῶμης ταύτης ἀριβείαν, εἶνε δὲ ἀπλούστερον νὰ ὑποθέσῃ τις, ὅτι φῶσει οἱ Λάπωνες ὑπῆρξαν ἄετιςτε ὅτι σήμερον εἰσι, νομάδες.

Τῶν Λαπῶνων ἡ μεγίστη, δύναται τις εἰπεῖν, ἡ μόνη ἀπασχολήσις, ὑπῆρξε πάντοτε ἡ ἐπιζήτησις τῆς τροφῆς τῶν βέννων. Τοῦτο ἄει ἠνάγκασεν αὐτοὺς ν' ἀπομακρύνωνται καὶ σχεδὸν νὰ φεύγωσιν ἀλλήλους· οὕτω ἀπὸ αἰῶνων διέδραμον κατὰ πάσαν διεύθυνσιν ἄσπασαν τὴν χώραν, πατριαρχικῶς κατὰ οἰκογενεῖας βιούντες, οὐδέποτε δὲ μονίμως ἰθρόντες κατοικίας· καὶ ἀπὸ αἰῶνων οὐδὲν παρ' αὐτοῖς ἐπεγένετο ἀξιοσημείωτον ἱστορικὸν γεγονός, τὰ δὲ ἔθιμα αὐτῶν οὐδέποτε ὑπέστησαν ἀλλοίωσιν ἢ παραλλαγὴν τινα.

Ἡ εἰς τὸν Χριστιανισμὸν ἐπιστροφή αὐτῶν ἐπήγγηκεν ἐν μέτρῳ τινὶ τροποποιήσας τινὰς εἰς τὰ ἀρχαῖα ἔθνηκα αὐτῶν ἥθη· βεβαίως δὲ ἂν ἡ θρησκευτικὴ αὐτῇ μεταβολῇ μὴ ἐπεγένετο, οἱ Λάπωνες θὰ ἦσαν καὶ νῦν ἀπαρράλλετως οἰοὶ ἦσαν καὶ πρὸ πεντακοσίων ἢ χιλίων ἐτῶν. Πρὸς οὐδένα ποτὲ πολέμῳ ἀντέταξαν οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἀντίστασιν. Λίαν ἀραιῶς τὴν χώραν οἰκοῦντες, διάτρυτες δὲ μνήρη κατὰ οἰκογενεῖας καὶ κατὰ μικρὰς ομάδας βίον, ἔνεκα δὲ τῆς ἀπ' ἀλλήλων ἀποστάσεως ἀνίκανοι νὰ προσδράμωσιν εἰς ἐπικουρίαν ἀλλήλων, φῶσει δὲ, ἄλλως τε, ἤμιστα πολεμικοί, ἦσαν προσωρισμένοι ν' ἀποβῶσιν ἢ εὐχερῆς τῶν ἁμῶρων λεία· οὐδεὶς παρ' αὐτοῖς ἐνθυμείται ὅτι ἀπετέλεσάν ποτε ἔθνος ἐλεύθερον καὶ ἀνεξάρτητον ἔχον τοὺς ἀρχηγούς καὶ τοὺς πολεμιστὰς αὐτοῦ. Διετέλεσαν ἄετιςτε ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῶν ἐγγύτατα αὐτοῖς ἐθνῶν, ὅτε μὲν ὑπὸ τούτων, ὅτε δὲ ὑπ' ἐκείνων φορολογοῦμενοι, τοῦθ' ὕπερ δὲν προσεφύλαττεν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν λεηστρικῶν ἐπιδρομῶν, δι' ὧν ἀνηλεῶς ἀπεργινοῦντο καὶ ἐληστεύοντο·

Ἐπὶ τοὺς ὄρους τούτους οὐδαμῶς ἀνεφάνησαν παρ' αὐτοῖς ἥρωες· καὶ ἐπειδὴ ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ βάσις τοῦ ἱστορικοῦ οἰκοδομήματος πάντων ἐν γένει τῶν λαῶν ἐστὶν ἡ ἀφηγήσις τῶν κατὰ τὸ μᾶλλον ἡ ἥττον μυθολογικῶν ἀγώνων καὶ πολέμων τῶν ἡρώων αὐτῶν καὶ ἡ τῶν ἡρώων χρόνον περιγραφή, ἔπειτα κατὰ φυσικὸν λόγον ὅτι οἱ Λάπωνες στεροῦνται ἱστορίας, διότι οὐδέποτε ἔσχον ἥρωας.

Τὸ ὄνομα Λάπωνες δὲν εἶναι τὸ ἀληθές αὐτῶν ἐθνικὸν ὄνομα· τοῦλάχιστον αὐτοὶ δὲν ἀποδέχονται αὐτὸ ὡς ἴδιον. Ὁ Λάπων ἐρωτώμενος περὶ τῆς ἐθνικότητός του, οὐδέποτε ἀπαντᾷ „Εἰμὶ Λάπων“· τούναντιόν λέγει μετὰ προθυμίας· „Εἰμὶ ἐκ τοῦ Ἔθνος τῶν Σάβμε“. Τὸ ὄνομα λοιπὸν τῆς φυλῆς εἶνε Σάβμε καὶ δὲν ἀνέχονται ν' ἀποκαλῆ τις αὐτοὺς Λάπωνες, ἢ μᾶλλον Λάππ, Λαππάρ ἐν τῷ πληθυντικῷ, ὡς ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν γλώσσῃ λέγουσιν.

Ἀλλὰ τότε πόθεν ἀρα προήλθεν ἡ ὀνομασία Λάπωνες, ἣν ἀποστέρουσι; Φαίνεται ὅτι ἄλλοτε οἱ κατὰ μήκος τῶν μεθωρίων αὐτῶν γειτνιάζοντες λαοὶ, περιφρονοῦντες τὴν ἀσθένειαν καὶ τὸ βραχύσωμον αὐτῶν, ἔδωκαν αὐτοῖς τὸ παρωνύμιον „Λαππάρ“, ὅπερ παρ' ἐκείνους ἦν συνώνυμον τῷ ἀνάνδρως, ἀνθρωπίστως, περιφρονήσεως ἄξιος.

Ἡ λαπωνικὴ γλῶσσα δὲν εἶνε τραχεῖα· κέκτηται δὲ πλοῦτον λέξεων ἱκανόν. Τινὲς φρονοῦσιν ὅτι οὐδεμίαν ἔχει αὐτῇ συγγένειαν πρὸς τὴν φιλανδικήν· ἕτεροι ἔχοντες ὡς ἐπιχειρήμα τὴν ταυτότητά τινων λέξεων ἐπαρκῶς ἐξηγητομένην ὑπὸ τῶν σχέσεων τοῦ γειτνιασμοῦ, ἀξιοῦσιν ὅτι κοινὴν αἱ δύο αὐτὰ γλώσσαι ἔχουσι τὴν καταγωγὴν. Ἰδοὺ λέξεις τινὲς τῆς λαπωνικῆς γλώσσης σημειούμεναι ὡς προφέρονται μουρά, ἐύλον, σοῖκα, κώνωψ, μελκι, γάλα, λεῖμπι. ἦτος, μπεροῦκα, κρέας, σατσά, ὕδωρ, πούλκα, ἔλκωθρον, ἰουκάτ καπνός, κατὰ, σικνή, Σικιδῶρ, ἀχθοφόρος, κόμσε, κοιτίς. Ἐν ταῖς ἀναφερομέναις ὀλίγαις ταύταις λέξεσι παρατηρήσειν ὅτι ἡ λέξις Μελκι, γάλα ἔχει προφανῶς τὴν αὐτὴν ῥίζαν, ἣν καὶ ἡ γερμανικὴ λέξις milch καὶ ἡ ἀγγλικὴ melk· περὶ δὲ τῆς λέξεως λεῖμπι δύναται τις νὰ παρατηρήσῃ ὅτι ἐν τῇ γερμανικῇ γλώσσῃ λέγεται

ein leib brod = ἄρτος ὀλόκληρος (καρβέλι) καὶ ἔστιν ὅτε βραχυλογικῶς ein leib.

Ἡ λαπωνικὴ γλῶσσα, ὡς καὶ ἡ ῥωσικὴ, βρέθει ἐκφράσεων φιλοφρονητικῶν καὶ τροφεροτήτων ἐν συγγῇ χρήσει, ὡς αἱ τῆς κοινῆς χρήσεως χαριτολογίαι, ὅσον μικρὰ μου περιστέρα, ἀγαπητὸν μου ποῦλι, μικρὴ μου ἄσπρη πέρδικα, ψυχὴ μου, ποῦλι μου καλοκαιρινό, γλυκέ μου ἦλε κλπ. κλπ.

Καίτοι στερεῖται φιλολογίας ἡ λαπωνικὴ γράφεται ὅμως καὶ μάλιστα διὰ γερμανικῶν χαρακτήρων· ἡ γραφομένη λαπωνικὴ εἶνε ἡ αὐτὴ πανταχοῦ καὶ τοῦτο διότι πάντοτε, ἢ σχεδὸν πάντοτε, πὰς ἄλλος ἢ οἱ Λάπωνες ποιοῦνται αὐτῆς χρῆσιν· ἄλλως ὅμως ἔχει τὸ πρᾶγμα ὡς πρὸς τὴν ὁμιλουμένην· ὡς ἡ γραφομένη ἑβραϊκὴ διαφέρει τῆς λαλουμένης, ἡ λαπωνικὴ γλῶσσα οὐ μόνον εἰς διαλέκτους διακρίνεται, ἀλλὰ καὶ λίαν ἐπαισιθητὰ παραλλαγαὶ αὐτῆς ἀπὸ μιᾶς ἐπαρχίας εἰς ἄλλην παρατηροῦνται. Τούτου ἕνεκα οἱ ἐν Ἐρδζεάδαδαι τῆς Σουηθίας Λάπωνες πρὸς νότον τῆς ἐπαρχίας Γέμπλανδ, οἱ μεσημβριωνῶταί τῆς σκανδιναυκῆς χερσονήσου, δὲν ἐνοοῦσι τοὺς τῆς Τόρνεα καὶ Χαραπάνδα καὶ ἐτι ὀλιγώτερον τοὺς τοῦ Καρασίου. Ἐν τούτοις τὴν διαφορὰν ταύτην, ἥτις εἶνε οὐχὶ μικρὰ εἰς τὰ ἀντίθετα τῆς χώρας σημεία, διακρινώσκει τις βαθμιαίως ἐπ' ὅσον προβαίνει πρὸς βορρᾶν. Κατὰ περίεργον δὲ παρατηρήσιν βέβαιον σχεδὸν ὑπάρχει ὅτι αἱ διαφοραὶ αὐτὰ ἀκολουθοῦσι τὸν ῥοῦν τῶν ποταμῶν· ἡ ἵνα σαφέστερον εἰπωμεν, μίαν καὶ τὴν αὐτὴν λαλοῦσι διαλέκτον πάντες οἱ Λάπωνες οἱ ἐν τῇ λεκάνῃ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ οἰκοῦντες· μεταβάλλεται δὲ ἡ διάλεκτος ἐν τῇ λεκάνῃ τοῦ γειτνιάζοντος ποταμοῦ. Πάντες, ἐπὶ παραδείγματι, οἱ νομάδες Λάπωνες, οἱ κατοικοῦντες τὴν ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Οὐμέα διαρρομένην χώραν, μίαν καὶ τὴν αὐτὴν λαλοῦσι γλῶσσαν, ἥτις ἐπαισιθητῶς διαφέρει τῆς λαλουμένης ὑπὸ τῶν Λαπῶνων τῆς γείτονος χώρας, ἣν διαβρέχει ὁ ποταμὸς Πιτέα. Οὕτως ἐν τε τῇ Σουηδικῇ καὶ Νορβηγικῇ, ὡς καὶ τῇ ῥωσικῇ Λαπωνίᾳ, αἱ γλωσσικαὶ διαφοραὶ βαιννοῦσιν ἀξάνουσαι ἀπὸ ποταμοῦ εἰς ποταμὸν, οὕτως ὥστε ἀληθῆς ἄβυσσος διίστησιν ἐν τῇ λαλουμένῃ γλώσσῃ τοὺς βορειοτάτους Λάπωνας τῶν νοτιωτάτων· ἡ παρατηρήσις αὕτη εἶνε ἀκρίβεστατή.

Αἱ γλωσσικαὶ αὐτὰ διαφοραὶ ἦσαν ἀναπόδραστοι παρὰ λαφ, οὐ αἱ διαφοραὶ φυλαὶ οὐδένα πρὸς ἀλλήλας ἔχουσι συγχωρισμὸν. Οἱ κάτοικοι διαμερισματοῦ τινος, καὶ κατ' αὐτὰς ἐτι τὰς ἀποδημίας αὐτῶν, οὐδαμῶς συνηκονοῦσι πρὸς ἄλλους ἢ τοὺς τοῦ αὐτοῦ τῆς χώρας τμήματος κατοίκους καὶ διατελοῦσιν ὅλως ἄσχετοι τοῖς γείτοσιν· ἐντεῦθεν δὲ φυσικῶς τὰ ἐν τοῖς διαφόροις διαμερίσμασι γλωσσικὰ ἰδιώματα, κάπερ ἀπὸ τῆς αὐτῆς ὁρμώμενα καταγωγῆς, δῖστανται σὺν τῷ χρόνῳ καὶ ἐπαισιθητῶς παραλλάσσουσι· Πάντες ὅμως, οἱ τε βόρειοι καὶ οἱ νότιοι Λάπωνες, συμφωνοῦσι κατὰ τοῦτο, ὅτι τὸ ὄνομα Λαππάρ δυσφῶρος ἀκούουσι καὶ ὡς ὕβριν θεωροῦσι, ἀξιοῦσι δὲ νὰ ὀνομαζῶνται Σάβμε.

Ἐπὶ πολιτικὴν ἐποψὴν οἱ Λάπωνες, ἂν οὐδὲν ἄξιον μνησίας ἐν τῇ ἱστορίᾳ διεδραμάτισαν, ἐκδηλοῦσιν οὐδὲν ἥττον ἥδη τὸν πόθον τοῦ νὰ θέσωσι τέρμα εἰς τὴν κατάστασιν αὐτῶν ταύτην. Ὑπάρχουσι ἐν αὐτοῖς οἱ ἱκανοὶ εἰς χρονοῦς μεμορφωμένοι καὶ νοήμονες δυναμένοι νὰ χρησιμοποιοῦσιν ὡς ἀρχηγοὶ τοῦ λαπωνικοῦ λαοῦ, ἂν ποτε παρὰ τῷ λαφ τοῦτῳ ἦθελαν ὠριμάσει ἡ τῆς αὐτοδιοικήσεως ἰδέα, πρᾶγμα οὐχὶ ἀδύνατον ἐν προσεχῇ τινι μέλλοντι· τὸ πατριωτικὸν αἰσθημα ἤρξαστο νὰ ἐξυπαῖ ἐν ταῖς φυλαῖς, καὶ ποιᾷ τις κίνησις πρὸς κοινὴν συνενόησιν ἤρξαστο ἐκδηλουμένη, σκοποῦσα τὸ κατ' ἀρχὰς τὴν ἐπιτεθεῖν ἐπιτοπίου λαπωνικῆς διοικήσεως, ἥτις θὰ ἦτο ἡ ἀπαρχὴ τῆς διοικητικῆς αὐτῶν χειραφετήσεως· ἀλλ' ἐν τῷ παρόντι πάσα αὐτῶν ἀσθένεια, εὐμοιροῦσιν αἰς τὴν ἀποστολὴν λάπωνος ἀντιπροσώπου εἰς τὸ νορβηγικὸν κοινοβούλιον. Τὸ πρᾶγμα, ἄλλως τε, οὔτε ἄδικον θὰ ἦτο οὔτε δυσχερές, ἂν κατορθοῦτο παρ' αὐτοῖς πλήρης συνενόησις καὶ συνασπισμὸς πρὸς ἀνάδειξιν τοῦ ἐτέρου τῶν δύο βουλευτῶν, οἵτινες ἀντιπροσωπεύουσι τὴν Λαπωνίαν ἐν τῇ νορβηγικῇ βουλῇ· πλὴν τούτου ἀπηχεῖτο νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς

τὴν ἀνωτέραν ἐν τοῖς ἐπαυδαυτηρίοις τῆς Χριστιανίας μόρφωσιν, ἡ ἀνάγκη δὲ αὕτη ἐλάχιστα ἄχρι τοῦδε κατενόηθη παρὰ τοῖς Λάπωνσιν, ὧν οἱ ἀποπειραθέντες νὰ πέμψωσι τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὰς ἀνωτέρας τῆς Χριστιανίας σχολὰς δὲν ἠτύχησαν νὰ ἴδωσιν ἐκπληροῦμενον τὸν πόθον αὐτῶν· οἱ νεαροὶ Λάπωνες δὲν ἠδυνήθησαν νὰ κατασχῶσιν τῆς καταλαβούσης αὐτοὺς βαθμείας νοσταλγίας· ἐκ τῶν ἀνωτέρω θὰ ἐσφάλλετο τις συμπεραίνων, ὅτι οἱ Λάπωνες εἰσι λαὸς ἀμαθῆς ἢ ἀνεπίδεκτος σπουδῆς καὶ μορφώσεως· ὁ περὶ ὑποχρεωτικῆς παιδεύσεως νόμος ἐφηρμύσθη ἀπὸ ἐτῶν ἐν Λαπωνίᾳ, ὅπως καὶ ἐν ἀπάσῃ τῇ Νορβηγίᾳ, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ οὐκ ὀλίγως θὰ ἐξέπληγτεν, ἂν ἦθελον παραβάσει τὴν πενήχραν ἐκπαιδευτικὴν κατάστασιν τῆς αὐτῶν πατρίδος πρὸς τὴν ἐν Λαπωνίᾳ· Σήμερον ἐν αὐτῇ δὲν εὐρίσκειται παιδίον, ἄρρον ἢ θῆλυ, μὴ γνώσασιν ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν· ὁ λόγος ἐνταῦθα περὶ τῶν ἐν Σουηδίᾳ καὶ Νορβηγίᾳ Λαπῶνων, οὐχὶ δὲ καὶ τῶν ἐν Ρωσίᾳ, παρ' οἷς ἡ κατάσταση εἶνε πάντῃ διάφορος, καθόσον τῶν τελευταίων τούτων, εἰς τὴν ὁρθόδοξον ἐκκλησίαν ἐκκλησίου ἀνηρόντων, πάσα αἱ γνώσεις συνοφίζονται εἰς τὴν ἐκστήθισιν προσευχῆς ἐν τῇ ῥωσικῇ γλώσσῃ, — ἥς οὐδὲ λέξιν ἐνοοῦσι — καὶ εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἐν τῇ λατρείᾳ γονυκλισίῳ.

Αἱ ἀπορώσαι εἰς τὰ σχολεῖα διατάξεις συνειδηθήσαν μετὰ θωρακισμοῦ πρακτικοῦ πνεύματος. Πάντες οἱ παῖδες τῶν Λαπῶνων ὑποχρεοῦνται νὰ φοιτῶσιν εἰς τὰ διδασκαλεῖα ἀπὸ τοῦ ὀγδοῦ ἄχρι τοῦ 15^{ου} τῆς ἡλικίας ἔτους· καὶ οἱ μὲν τῶν μονίμων Λαπῶνων παῖδες φοιτῶσιν ἐν αὐτοῖς ἐπὶ δωδεκα καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἐβδομάδας, ἦτοι ἐξ συνεχεῖς ἐβδομάδας κατὰ τὸ ἔαρ καὶ ἐτέρας ἐξ κατὰ τὸ φθινόπωρον· τῶν δὲ τῶν νομάδων ὁ σχολικὸς βίος δὲν ὑπερβαίνει τὰς ἐννέα ἐβδομάδας κατ' ἔτος κατὰ τοὺς μῆνας Ἰανουάριον καὶ Φεβρουάριον, ὅποτε διὰ τὴν ἄκραν τοῦ χειμῶνος ὁριμύτητα μόνον οἱ ἄνδρες ἀκολουθοῦσι τὰς ἀγέλας τῶν βέννων, αἱ δὲ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά μένουσιν ἐν τῷ κέντρῳ τῆς κοινότητος, ὅσον ἐνεσθιν ἐγγύτερον τῷ ναφ καὶ τῇ σχολῇ. Πρὸ ὀλίγων ἐτι ἐτῶν ὑρίσταντο, ἐν Φιλανδίᾳ διδάσκαλοι μεταβατικοὶ διατρέχοντες τὴν χώραν ἀπὸ κώμης εἰς κώμην πρὸς διδασκαλίαν τῶν παιδιῶν, ὡς ἄλλοτε ἐν ἐλλείψει μονίμων ἱερέων, οἱ ἱεραπόστολοι μετέβαινον διὰ τὰς θρησκευτικὰς ἀνάγκας ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην κοινότητα· ἀλλὰ ταῦτα ἐξέλιπον νῦν παντελῶς· ἐκάστη σήμερον λαπωνικὴ κοινότης εὐμοιρεῖ ἰδίᾳ σχολῆς, εἰς ἣν ὑποχρεοῦνται νὰ πέμψωσι τὰ ἑαυτῶν τέκνα καὶ οἱ ἱκανοὶ μακρὰν οἰκοῦντες, ἐπὶ ποιῆν προστίμου, εἰς ὃ ἀνεκκλήτως ὑποβάλλονται ὑπὸ ἐκπαιδευτικοῦ τινος συμβουλίου οἱ μὴ τῷ νόμῳ συμμορφούμενοι· ἐν πάσαις ταύταις ταῖς σχολαῖς ἢ διδασκαλαῖς γίνονται ἐν λαπωνικῇ γλώσσῃ διδασκουμένης πρὸς ταύτην καὶ τῆς νορβηγικῆς· ἵνα μὴ δὲ οἱ τῆς σχολῆς ἀπολόγουμενοι ἀπομανθάνουσι τὰ διδασκόμενα ὑπάρχουσιν ἐναχοῦ μικρὰ τοῦ λαοῦ βιβλιοθήκη παρέχουσαι τοῖς βουλομένοις τῶν Λαπῶνων βιβλία πρὸς ἀνάγνωσιν ἐν γλώσσῃ νορβηγικῇ, ὅπερ συμβάλλεται καὶ εἰς τὴν παρὰ τῷ λαφ διάδοσιν αὐτῆς. Ὁ μισθὸς τοῦ διδασκάλου ἐν Καρασίου συνίσταται εἰς 1200 κρονόρ, ἦτοι φράγκα 1800 περίπου· ταῦτα δὲ ἐνφ καθ' ὅλον τὸ θέρος εἰς οὐδὲν ἄλλο ἀσχολεῖται εἰμὴ εἰς τὰ ἐν τῷ ναφ καθήκοντα αὐτοῦ ὡς ψάλτου· τὰς λεπτομερεῖας ταύτας ἀναφέρομεν ὡς ὄρους συγχρίσεως πρὸς τὴν τύχην τῶν ἡμετέρων δημοδιδασκάλων, ὧν ἀντὶ γλιτχοστάτου μισθώματος ἐξαντλοῦμεν τὰς δυνάμεις καταδικάζοντες αὐτοὺς εἰς τὴν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἐπιμοχθον ταύτην ἐργασίαν. Ἐν γένει δὲ οἱ Λάπωνες, καίτοι πολλῶ ὑπολειπόμενοι τῶν Νορβηγῶν κατὰ τὴν δύναμιν τῶν μυῶνων, καὶ ἥττον αὐτῶν εἰς τὰς ἐπιμύχθους ἐργασίας ἀντέχοντες διὰ τὴν φυσικὴν τῆς φυλῆς ἀσθένειαν, εὐμοιροῦσιν ἀπ' ἐτέρου νοσηροσύνης καὶ διανοίας πάσης ἀναπτύξεως ἐπιδεικτικῆς· κέκτηνται δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ μνήμη πρὸς ἐκμάθησιν τῶν ξένων γλωσσῶν ἀπίστευτον.

Μεταξὺ τῶν περὶ θανάτου καὶ μελλούσης ζωῆς δοξασίῶν αὐτῶν ἀξιοσημείωτος εἶνε καὶ ἡ ἰδέα ὅτι μεταλλάσσοντες τὸν βίον οἱ ἄνθρωποι ἀποφέρουσιν εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν ἢ τοῦλάχιστον ἀπολαοῦσιν

ἐν αὐτῇ μέρως τῶν ἐν τῇ γῇ ταύτῃ ἀγαθῶν. Τοῦτου ἕνεκα πολλὴν ἐπιδεικνύουσι μέριμναν εἰς τὸ θάπτειν ἐντὸς ἀποκρύφων κρυπτόνων καὶ ἐν τοῖς κόλποις τῆς γῆς πᾶν ὅ,τι πολύτιμον· πράττουσι δὲ τοῦτο καὶ δι' ἄλλους οὐχὶ τόσῳ μεταφυσικοῦς λόγους ἀναμνηστικόμενοι τὰς πολλὰς ὑπὸ τῶν γειτόνων ληστεύσεις, ὧν τὴν σκληρὰν πείραν συγχρότατα δοκιμάζουσι· ἄλλως τε αὐτὸς καὶ μόνος ὁ νομαδικὸς τῶν πλείστων βίος ἐπαρκῶς ἐξηγεῖ τὴν μέριμναν, ὅπως ἀποκρύπτουσι ἀπὸ τῆς ἀπληστίας τῶν ἄλλων ὅ,τι πολύτιμον δὲν δύναται νὰ φέρωσι μεθ' ἑαυτῶν ἐν ταῖς ἀποδημίαις. Τὰ πλείστα τῶν ἀντικειμένων τούτων ἀπόλλονται διὰ παντός, τὸ μὲν διότι φύσει δύσπιστοι οἱ Λάπωνες εἰς οὐδένᾳ ἀποκαλύπτουσι τὸ μυστικὸν καὶ θνήσκουσι συναποφέροντες τοῦτο εἰς τὸν τάφον, τὸ δὲ καὶ διότι τὰ οὕτω ἐν τῇ γῇ ἀποκρυπτόμενα οὐδέποτε προέρχονται εἰς φῶς διὰ τὸν ἀλόουστατον λόγον, ὅτι αἱ γαῖαι ἐν Λαπωνίᾳ εἰσὶν ἀκαλλιέργητοι, καὶ τὸ ἔδαφος αὐτῆς διατελεῖ ἀνέπαρον. Καίτοι ὅμως οἱ πλείστοι τούτων ἀκολουθοῦσι καὶ νῦν ἔτι τὸ σύστημα τῆς ταφῆς τῶν θησαυρῶν κατόρθωσάν τινες νὰ κατισχύσωσι τῆς ἐμφύτου αὐτοῖς δυσπιστίας καὶ καταθέσωσι τὰ χρήματα αὐτῶν εἰς τραπέζας ἰδρυμένας ἐν ταῖς παραλιαῖς πόλεσιν, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα εἶνε σπανιώτατον. Διηγούνται ὅτι ὁ πρῶτος Λάπων, ὅστις μετὰ πολλῶν κόπων ἐπέσθη νὰ πράξῃ τοῦτο, ἤρξατο θερμὰ νὰ χέῃ δάκρυα ἅμα ὡς ὁ ταμίης τῆς τραπέζης παρέλαβε καὶ ἐναπεταμίευσεν τὸν χρηματικὸν θησαυρόν· ἐπαγγέλλετο δὲ μετὰ τινος ὥρας ἰν' ἀποσύρῃ αὐτὸν καὶ ἐπειδὴ τῷ ἠρνήθησαν τὴν ἀπόδοσιν ἀπῆλθε περιλυπὸς καὶ πεπεισμένος ὅτι ἀπώλεσε τὰ χρήματα· ἀλλ' ὅτε κατὰ τὴν λῆξιν τοῦ ἔτους τῷ ἐμετρήθη εἰς στυλινὰ καὶ εἴγη νομίσματα ὁ τόκος τοῦ καταβληθέντος κεφαλαίου, ἡ λύπη του μετεβλήθη εἰς χαρὰν, ἐπανελθὼν δὲ οἴκαδε ἐκράυαζεν εἰς πάντας „τὰ τάλληρά μου ὁμοιάζουν τοὺς βένους μου, γεννοῦν καὶ αὐτὰ ὅπως καὶ ἐκείνοι.“

Ἐν Λαπωνίᾳ, ὡς καὶ ἐν ἅπασι τῇ Νορβηγίᾳ, τὰ ληξιαρχικὰ βιβλία κρατοῦνται ὑπὸ τῶν ἱερέων, τοῦθ' ὅπερ λίαν συμβάλλεται εἰς τὸ παρέχειν αὐτοῖς μεγίστην ἐπιρροὴν ἐπὶ παντός τοῦ λαπωνικοῦ πληθυσμοῦ, τόσον ἄλλως τε εὐαγώγου.

Τὰ ἦδη αὐτῶν εἰσὶν ἡμετέριστα τὰ δὲ ἔθιμα δὲν διαφέρουσι τῶν ἡμετέρων ὅσον θὰ ὑπέθετέ τις· αἱ διαφοραὶ ἔγκεινται μᾶλλον ἐν τοῖς τύποις ἢ ἐν τῇ οὐσίᾳ. Ἐν τοῖς γάμοις, ἐπὶ παραδείγματι, ὅπου τὸν Λάπων νεανίας ποιεῖ νὰ νυμφευθῇ κόρην τινὰ ἐπιχειρεῖ τὸ πρῶτον νὰ φανῇ αὐτῇ ἀρσενὸς προσφέρων αὐτῇ δῶρον τι, συνήθως περιλαίμιον ἢ καὶ χρηματικὸν δῶρον, μέτριον ὅμως διότι οἱ νέοι Λάπωνες δὲν εἶνε πλούσιοι, τὸ δὲ ἀργύριον σπανίζει ἐν τῇ χώρᾳ. Ἄν τοῦ δῶρου ἀποδεκτοῦ γενομένου, ὁ νέος μεταβάλλει διὰ θεσιν καὶ ἀπαρνῆται τὴν μνηστήν, τὸ δῶρον δὲν ἐπιστρέφεται αὐτῷ· ἂν δὲ τὸν νεανίαν ἢ ἀποτυχεῖ τῆς ἐνώσεως ἢ θελεῖ προέλθει ἐκ μέρους τῆς κόρης, ὑποχρεοῦται αὐτῇ εἰς ἀπόδοσιν τῆς προσφοράς, τοῦθ' ὅπερ προκαλεῖ κατὰ τὴν ὥραν τῆς μνηστεύσεως κομμικώτατα πολλὰκις ἐπεισόδια· καθ' ἣν στιγμήν οἱ μνηστῆρες εὐρηγται παρὰ τῷ ἱερεῖ πρὸς ὑπογραψὴν ἐν τῷ ληξιαρχικῷ βιβλίῳ προσέρχονται πολλὰκις οἱ ἀποπεμφθέντες ἐρασταὶ ζητοῦντες τὰ προσεσχηθέντα δῶρα· καὶ τότε ἡ κόρη μετὰ πολλῆς τῆς εὐσυνειδησίας ἀποδίδει ἐκάστῳ τὸ οἰκεῖον.

Μετὰ τὴν προκαταρκτικὴν μεταξὺ τῶν νέων συμφωνίαν ὁ μνηστῆρ συναιροῖται τοὺς γονεῖς, οἰκίους καὶ συγγενεῖς, καὶ μεταβαίνει εἰς ἐπίσκεψιν τῆς μνηστῆς, ἐνθα πάντες οἱ οἰκεῖοι αὐτῆς εἰσι συνηγμένοι· ἐκεῖ δὲ ἐπὶ παρουσίᾳ πάντων γίνεται ὑπὸ τοῦ νέου Λάπωνος ἢ εἰς γάμον αἰτίας τῆς κόρης· ἐπέρχεται τότε συζητικαὶς περὶ τῶν ἀξιώσεων τοῦ γαμβροῦ· ἕκαστος ἐκφράζει τὴν ἑαυτοῦ γνώμην καὶ διεγείρεται οὕτω ἀτελεύτητος φιλονεικία, καθόσον ἡ φιλονεικία τῶν Λαπῶνων δὲν ἔχει ὅρια ἐν παρομοίαις περιστάσεσιν· ὅταν δ' ἐπέλθῃ συμφωνία — ὅπερ δὲν συμβαίνει πάντοτε — ἀποφασίζεται τότε ποῖα ἔσονται τὰ εἰς τὸ νέον ζεῦγος προσεσχηθέντα δῶρα, ἀρχεται τοῦτέστι τῆς προικὸς τὸ ζήτημα· αὕτη συνίσταται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τὴν δωρεὰν ἀριθμοῦ τινος βένων, εἰς οὓς οἱ εἰσπορευόμενοι προστιθεῖται καὶ μίαν ἢ δύο δαμάλλεις, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ ἵππον.

Μετὰ τὸ πέρας τῶν διατυπώσεων τούτων μεταβαίνουσι ἐν πομπῇ παρὰ τῷ πνευματικῷ ποιμένι, ἐνθα τελείται ἡ μνήστευσις δι' ἐπισήμου δηλώσεως· ἐπακολουθεῖ δὲ μετὰ σύντομον χρόνον καὶ ὁ γάμος.

Ἡ δι' ἀμφότερα τὰ εἴδη συνήθως ἡλικία τοῦ γάμου εἶνε τὸ 25 ἢ 26 ἔτος· ἡ συνήθως ψυχρὰ αὐτῶν ἰδιοσυγκρασία συνάδει πρὸς τὸ κλίμα τῆς χώρας. Ἡ νέα Λαπωνίς μέλλουσα νὰ νυμφευθῇ ὀφείλει κατὰ τὰ ἔθιμα τοῦ τόπου μικρὰν νὰ ἐκδηλοῖ πρὸς τοῦτο προθυμίαν· ἀποδεικνύει οὕτω ὅτι εἶνε ἀγνή καὶ ἔντιμος· καὶ ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ γάμου ἀνθίσταται εἰς τοὺς θελοντας νὰ ἐνδύσωσιν αὐτὴν τὴν νομικὴν στολήν· αἱ φίλαι καὶ σύντροφοι αὐτῆς ὀφείλουσι νὰ τὴν βιάσωσι πρὸς τοῦτο· ἡ ἀναπόφρευτος δὲ αὕτη κωμωδία χωρεῖ μέχρι τοῦ βωμοῦ, εἰς δὲ σύρεται κατὰ γράμμα ἡ μελλόνουμος. Διηγούνται ὅτι μία τούτων ἐξεπλήρωσε τὸ καθήκον τοῦτο μετὰ τσαύτης ἀκριβείας, ὥστε ἀπήνησε διὰ τοῦ ὄχι εἰς τὸν ἱερέα ἀπευθύναντα αὐτῇ τὴν ἐρώτησιν ἂν δέχεται ὡς σύζυγον τὸν παρ' αὐτῆ νεανίαν· ὅτε δὲ ἐκπλήκτος ὁ ἱερεὺς ἠρώτησε τὴν αἰτίαν τῆς ἀρνήσεως, σπεῖδαι ἢ καλὴ κόρη νὰ δηλώσῃ ὅτι ἔπραξε τοῦτο, νομίζουσα ὅτι οὕτως ἀπῆγει ἢ εὐπρέπεια, πεπεισμένη δὲ ὅτι ἔμελλε νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ ἐρώτησις, ἀλλ' ὅτι, ἂν μὴ οὕτως ἔχη τὸ πρᾶγμα, ἐτοίμη εἶνε νὰ εἴπῃ τὸ ναὶ καὶ μετὰ πάσης προθυμίας.

(Ἔπεται τὸ τέλος.)

ΖΩΟΛΟΓΙΚΑ.

Παρατηρήσεις ἐπὶ δικεφάλου χελώνης.

Ἡ Popular Science News τοῦ Φεβρουαρίου 1889 λεπτομερῆ καὶ λίαν ἐνδιαφέρουσαν δημοσιεύει παρατήρησιν ἀφορῶσαν εἰς χελώνην ἀνακαλυφθεῖσαν κατὰ τὰ ἔλη ποταμοῦ τινος τῆς Κοννεκτικούτης κατὰ τὸν τελευταῖον Ἰούνιον, πρὸ δύο ἢ τριῶν, ὡς φαίνεται, ἡμερῶν γεννηθεῖσαν καὶ σπουδαίαν παρουσιάζουσαν ἀνωμαλίαν. Ἡ χελώνη αὕτη, ἣς τὸ σῶμα οὐδὲν ἔχει τὸ ἐλαττωματικὸν ἀλλ' εἶνε πλατύτερον τοῦ συνήθους, κέκεται δύο λαμιοὺς καὶ δύο καλῶς ἐσχηματισμένας κεφαλὰς, αἵτινες κινούνται, τρώουσι, πίνουσι, ἀναπνεύουσι, φωνάζουσι καὶ ἀνεξαρτήτως ἑκατέρα ἀκούουσι. Τὸ ζῶον ἔχει κάλλιστα καὶ οὐδὲν φαίνεται ἀπειλοῦν αὐτοῦ τὴν ζωὴν· ἔχει ἐξάριτον τὴν ὄρεξιν· ὅταν τμήμα τροφῆς προσφέρηται τῇ μιᾷ τῶν κεφαλῶν ἢ ἄλλῃ προσπαθεῖ νὰ ἀρπάσῃ τοῦτο ἀποσπῶσα ἀπὸ τῆς ἄλλης· ἐνίοτε ἢ μία τῶν κεφαλῶν φαίνεται πλειοτέραν ἔχουσα τῆς ἄλλης ὄρεξιν· συγχάς ἢ μία τῶν κεφαλῶν ἀγωνίζεται νὰ συλλάβῃ τῆς ἐτέρας τὸν ὀφθαλμὸν ἐκλαμβάνουσα αὐτὸν ὡς τροφῆς οὐσίαν· τότε ἡ ἀπειλουμένη κεφαλὴ ἀποσύρεται ἐν τῷ χελωνεῖῳ, ὅπου ἀκολουθεῖ αὐτὴν ἢ διώκουσα ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ εἰσδύσῃ ἐντὸς αὐτοῦ ἕνεκα τῆς στενότητος τοῦ διαθεσίμου χώρου. Τοῦτου ἕνεκα ἀποσύρονται ἐντὸς αὐτοῦ ἐναλλάξ καὶ συνήθως κοιμάται ἢ μία ἐνῶ ἡ ἑτέρα ἀγρυπνεῖ καὶ ἐνεργεῖ. Τὸ τοιοῦτον ὅμως ἐπιφέρει μεγίστας δυσχερείας διὰ τὴν κινητικὴν ἐνέργειαν, καθόσον οἱ ἀντιστοιχοῦντες εἰς ἑκατέραν τῶν κεφαλῶν πόδες παραλύονται κοιμωμένης τῆς κεφαλῆς, οὕτως ὥστε κοιμωμένης τῆς ἀριστερᾶς κεφαλῆς ἡ δεξιὰ ἀδυνατεῖ σχεδὸν νὰ μετακινήσῃ κατὰ τὸ δοκοῦν τὸ σῶμα. Ὅταν αἱ δύο κεφαλὰι γρηγοροῦσιν, ἐκάστη ἀγωνίζεται νὰ μεταθέσῃ τὸ σῶμα διὰ τοῦ αὐτοῦ μηχανισμοῦ εἰς ἰδιαίτην διεύθυνσιν, τὸ δὲ ἐκ τῆς ἀντιθέτου ταύτης τάσεως ἀποτέλεσμα ὀφείλεται τότε εἰς τοὺς δύο ἐγκεφάλους, ἀλλὰ μετὰ μικρὸν ἀποκαθίσταται ἡ ἀρμονία καὶ τὸ σῶμα προχωρεῖ ἐν πολλῇ δυσχερείᾳ πρὸς τὴν διεύθυνσιν, ἥτις εὐαρεστεῖ καὶ τοῖς δύο ἐγκεφάλους· ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ἀποβαίνει σοβαρώτερον ὅταν κώλυμά τι παρουσιασθῇ, διότι πάντοτε σχεδὸν ἡ δεξιὰ κεφαλὴ θέλει νὰ κινήσῃ τὸ σῶμα πρὸς τὰ δεξιὰ ἢ δὲ ἀριστερὰ πρὸς τὸ ἀριστερὸν μέρος, ἀντὶ δὲ νὰ περικύψῃ τὸ κώλυμα ἢ δικεφάλος χελώνη περιπέλεκται ἐπ' αὐτοῦ, ὅπερ ἐπιβραδύνει τὴν πορείαν. Ὁ χαρακτήρ τῶν δύο κεφαλῶν ἐστὶ διάφορος· ἡ μὲν εἶνε δεξιὰ καὶ ὀξύχολος ἢ δὲ θραστεία καὶ ἐνεργητικὴ. Μετὰ τινα καιρὸν τὸ ζῶον θανατοῦμενον θὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀντικείμενον ἀνατομικῶν μελετῶν.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΣ ΕΝΟΧΑΗΣΙΣ.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΟΝΕ.

ΑΝΕΥ ΠΡΟΙΚΟΣ

(Διήγημα.)

I.

Όταν κατά τὰς ἐσπερίδας τοῦ στρατηγικοῦ μειδιῶσα καὶ δρασερὰ εἰς τὴν μεγάλην αἰθούσαν εἰσέρχεται, κολακευτικῶς ἠγείρετο ψιθυρὸς ἀπὸ τοῦ ὄμιλου τῶν παρὰ τὰς γωνίας τῆς εἰσόδου συμπυκνωμένων ἀξιωματικῶν. Ὅπισθεν αὐτῆς, ἡ μήτηρ μεγαλοπρεπῆς ἐν τῇ ἀνοικτοῦ πῶς χρώματος περιβολῇ γυναικὸς ἐν ἐπαρχίαις ἄει βιούσης, ἐβάδιζεν ὑπερηφάνως, ὡσεὶ ἤθελε νὰ εἶπῃ «Εἶνε θυγάτηρ μου.» Ἰσχνὸς δὲ, προσηγῆς καὶ μετρούμενος ὁ πατήρ, συναγματάρχης τοῦ 123 συντάγματος, ἠκολούθει ῥυθμιζῶν τὸ βήμα οὕτως, ὥστε νὰ μὴ πατήσῃ ἐπὶ τῶν συρομένων ἐσθῆτων.

Καὶ μόλις αὐτὴν ἐβλεπον καθεζομένην, οὐλαμὸς ὑπολοχαγῶν καὶ λοχαγῶν, τῆς τῶν Βερσαλιῶν φρουρᾶς τὸ ἄνθος, ξανθὸν ἢ καστανὸν φέροντες μύστακα, ὀφθαλμοὺς δὲ ρεμβώδεις ἢ τολμηρούς, ἐσπευδὸν πρὸς αὐτὴν νὰ προσέλθωσι. Καὶ ὑπὸ τὴν χροστὴν τῶν πολυφύτων λάμπιν, ὑπὸ τὸν ἦχον τῶν ὀργάνων εἰσέρχεται εἰς τὸ χοροῦ τὸν στρόβιλον, ἐλαφρὰ καὶ χαρίζεσθαι ἐν τοῖς βραχίσι τῶν νέων τούτων, προθυμωμένων νὰ ἐλκύσωσι τῆς κόρης τὴν εὐνοίαν.

Ἦσαν αὐτοὶς διαταγαὶ αἱ ἐπιθυμίαι καὶ νόμοι αἱ ἰδιοτροπίαι αὐτῆς. Θυγάτηρ τοῦ συναγματάρχου! Ὅταν ὁ κατάλογος τῶν εἰς προαγωγὴν ὑποψηφίων καταρτιζέτο, ἦρκει ἀπλοῦς τις ἔπαινος αὐτῆς ἀδιαφόρως προφερόμενος: «Α! ὁ ὑπολοχαγὸς δεῖνα, τί ὠραίος ἀξιωματικὸς καὶ πόσον ἐμπειρὸς βαλλιστής!» Ἦν ἀποφασίση περὶ ὀλοκλήρου σταδίου. Οὕτως, ὡς ἐν παρατάξει, διήλυνον πρὸ αὐτῆς, ἔκρινε δὲ τούτους ἐπιτακτικῶς δι' ἀλαζονικοῦ καὶ φιλαρέστου ὕψους. Εἶχεν οὕτω φθάσει εἰς τὸ 22 τῆς ἡλικίας αὐτῆς ἔτος, φαιδρῶτατος διάγουσα ἡμέρας, νῦν μὲν εἰς ταύτην τῆς Γαλλίας ἐπαρχίαν, ἄλλοτε δὲ εἰς ἄλλην, διατρέφουσα ὅπου ἢ φρουρὰ ἐστάθμευεν καὶ πῶς νομαδικὴν βιόσασα ὑπαρξῆν. Ἡ μήτηρ αὐτῆς ἤρχιζεν ἤδη νὰ ἐκδηλοῖ ἀνησυχίας σημεῖα· ἐπόθει νὰ ἴδῃ αὐτὴν ὑπανδρευομένην. Ἀλλὰ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῶν θναυστῶν τῆς ἀνυπερβλήτου ὑψοῦτο φραγμὸς, ἐν ᾧ αἱ ἐξῆς ἀποφασιστικαὶ ἀνεγράφοντο λέξεις: «Ἄνευ προίκου! Καὶ συνουθοντο μὲν περὶ αὐτὴν, καὶ ἐγέλων καὶ ἐχόρευον οἱ ἀξιωματικοί, ἀλλὰ τούτων οὐδεὶς ἐφάνετο περὶ γάμου σκοπεύμενος.

Νὰ ἐλκύσωσι τῆς κόρης τὴν εὐαρέσκαιαν, ἵνα τύχωσι ἐπαίνων καὶ εὐνοϊῶν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ σημειώσεων, κάλλιστα! ἀλλὰ πάντῃ διάφορον ἦτο τὸ πρᾶγμα, ὅταν περὶ γάμου πρόκειτο· οὐδεὶς, τῶν τῆς εὐνοίας αὐτῆς ἀπολαύοντων, ἐφάνετο εἰς τοῦτο διατεθειμένος. Ἀλλ' ἤδη, ἀπὸ ἔτους τοῦλάχιστον, δειλὸς καὶ περιφροβὸς ἐραστής ἐλάτρευε τὴν κόρην.

Ἦν εὐτραφῆς νεανίας, ξανθὸν ἔχων μύστακα καὶ κυανοὺς ὀφθαλμοὺς, ἐκ Λορραίνης δὲ τὴν καταγωγὴν ἔλκων καὶ τῆς στρατιωτικῆς τοῦ Ἁγίου Μαξεντίου Σχολῆς ἀπόφοιτος. Δεκαοκταετής κατῆρξάτο τοῦ στρατιωτικοῦ σταδίου, ἐπληρώθη ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Κουλμὲ καὶ ἔφερε τὸ στρατιωτικὸν τῆς ἀνδρείας μετάλλιον· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν εἶχε ζοιτήσῃ ἐν τῇ ἀνωτάτῃ τοῦ Σανούρ Σχολῇ ἐφέροντο αὐτῷ ὑπεροπτικῶς οἱ συνάδελφοι· ἐκ χωρικῶν κατατόμενος ἦν ρωμαλαῖος καὶ αἱματώδης ὀλίγα λαλῶν, καίτοι οὐχὶ κοινῆς εἶχε τύχει παιδείσεως· εὐδοκίμωτατος ἐν ταῖς στρατιωτικαῖς ἀσκήσεσι ἐφάνετο ἀμηχανῶν ἐν ταῖς αἰθούσαις· μόλις ἀπέτησεν ὀλίγας τοῦ χοροῦ γνώσεις· ἐκ φόβου δὲ μὴ ἐκληφθῇ ὡς ἀγροίκος, εἶχεν ἄπαξ τολμήσει νὰ προσκαλέσῃ τὴν νέαν κόρην εἰς τετράχορον· εἶχε δὲ τοσαύτην προκαλέσει σύγχυσιν, ὥστε οἱ ἰκανώτατοι χορευταὶ δὲν κατώρθουν ν' ἀποκαταστήσωσι τὴν τάξιν· ἡ οἰκτρὰ αὕτη ἀπέπειρα ἤρκεσεν αὐτῷ, τοῦ δὲ λοιποῦ θὰ προὔτιμα νὰ χωρήσῃ εὐθύμως καὶ ἀδῶς ἐπὶ κανονιστοῦχας μυδραλλιοβόλων, ἢ νὰ ἀντιμετωπίσῃ ἐκ νέου τὰ χλευαστικά τῶν συγχροεῶν βλέμματα.

Βεβουλισμένος ἐντὸς ἔδρας παρὰ τινὰ γωνίαν ἐθεάτο ἐπὶ ὄρας ἐκείνην, ἣν ἐλάτρευεν, χορευούσαν ἐν φαιδρᾷ ζωηρότερη. ἠκολούθει τὴν μικρὰν αὐτῆς κεφαλὴν, ἐξαφανιζομένην ἐντὸς τοῦ περιστρεφόμενου πλήθους, καὶ διὰ τῶν ὀμμάτων τοὺς λευκοὺς τῆς ὄμου ἐθώπευεν. Ἔστιν ὅτε προσέβαιεν ἄχρι τῆς τόλης τοῦ νὰ προσεγγίσῃ τὴν μητέρα, καὶ μετὰ πολλῆς τῆς φιλοφροσύνης ἀπένευεν αὐτῇ σεβασμοῦ καὶ περιποιησεως ἐνδείξεις· μέχρι τοῦ σημείου τούτου ἐξικνεῖτο τὸ θάρρος του. Ἐβλεπε ζηλοτύπως τοὺς ἑαυτοῦ συντρόφους περὶ τὴν κόρην περιστρεφόμενους, τὸ σῶμα λυγίζοντας καὶ ἀλαζονευομένους, καὶ τεθλιμμένους ἔλεγε καθ' ἑαυτόν. «Μίαν τῶν ἡμερῶν τούτων θὰ διαδοθῇ ἢ εἰδῆσαι ὅτι ὑπανδρεύεται ἕνα τούτων καὶ πάσα τότε ὀ ἀπολασθῆ ἔλπις.» Ἐν τῇ παγετώδει τοῦ θωματίου του σιγῇ, πολλὰκις ἢ ἐξάψις τῆς ἀπελπισίας καταλάμβανεν αὐτόν· προσεπάθει τότε νὰ μελετήσῃ τὴν θέσιν του. Δὲν ἦτο παράφρων θέλων νὰ ῥίψῃ τὰ βλέμματα εἰς τὴν τεθωπευμένην ταύτην κόρην, ἦτις ἐγενήθη διὰ τὰς τέρψεις τῆς πολυτελοῦς ζωῆς; προώριστο ἴσως εἰς ἐπιστήμιον οἰκογενεῖαν νέον καὶ οὐχὶ εἰς πτωχὸν ὑπὸ τῆς τύχης ἀναδειχθέντα ἀξιωματικόν. Ἀλλ' ἀκουσίως ἢ διὰ νουαίαν του πρὸς ἐκείνην πάντοτε ἐπετρέφει· κατὰ τὰς νύκτας, ἄς ἄσπνος διήρχετο, ἐβλεπεν αὐτὴν πάντοτε στροβιλίζουσαν, γελῶσαν καὶ ἐλαφρὰν ἐν τῇ δινή τοῦ βαλιτιμοῦ· μετὰ φιλαρεσκείας δὲ ἐρεθιστικῆς ἐφάνετο αὐτὸν καλοῦσα καὶ διελογίζετο: «Τίς οἶδεν; ἴσως δὲν θὰ μὲ ἀπέστειρην.» Τότε ἰσχυροὶ τῆς καρδίας παλμοὶ ἔσειον τὸ στήθος του καὶ ἀνεταράσσεται ἀσφυκτικῶν. Πρωῖαν τινὰ δὲν ἠδυνήθη πλεόν νὰ παρατείνῃ τὴν κατάστασιν ταύτην· ζωὴ τοιαύτη τῷ ἐφάνετο ἀφόρητος· μετέβη πρὸς εὐρεσιν τοῦ ταγματάρχου, ὅστις φιλικὸν πρὸς αὐτόν εἶχε πάντοτε ἐπιδείξει ἐνδιαιρέτον, καὶ παρεκάλεσεν αὐτόν νὰ ἴδῃ τὸν συναγματάρχην καὶ, χωρὶς σαφῶς νὰ προβῇ εἰς τὴν ὑπόθεσιν, βολιδοσκοπήσῃ τὴν ὑπόδοξιν, ἥς θὰ ἐτύγχανεν ἢ περὶ γάμου πρότασις. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην διήλθε παρὰ τὴν ἀκτὴν θεομιμενος τοὺς κυρίονους ὑπὲρ τὸ ὕδωρ ἀναπηδώντας, ἤδη μεταμελόμενος διὰ τὸ διάβημα αὐτοῦ καὶ σκοτεινὰ πρὸ αὐτοῦ τὰ πάντα βλέπων.

Τὴν ἐσπέραν ἐν τῇ ἀλλῇ τοῦ στρατῶνος ὁ ταγματάρχης εἰλκυνεν αὐτόν κατὰ μέρος καὶ τῷ εἶπε βραχίει τῇ φωνῇ.

— Εἶδον τὸν στρατηγὸν . . . μοὶ προσηγῆθη κάλλιστα, ἰδοὺ δὲ ἡ ἀπάντησις αὐτοῦ. «Ὁ προστατευόμενός σας οὐδὲ ὄβολον ἔχει, ἡ κόρη μου δὲν ἔχει προίκα, ὥστε θὰ ἦτο ὡς νὰ ἠθέλωμεν ἐνώσει τὴν πεινὰν μετὰ τῆς διψῆς.» Ἔχει δίκαιον, μὰ τὴν ἀλήθειαν . . . ληρμονήσατε τὴν δεσποσύνην. Καὶ ἂν σὰς προσεγγί λύπην τὸ πρᾶγμα προσπαθήσατε νὰ εὕρητε παρηγορίαν ἀσχολούμενος εἰς μελέτας.

Ὁ ὑπολοχαγὸς ἠὲ χαρίστησε τὸν φίλον του, ἀλλὰ δὲν προσεπάθει νὰ παρηγορηθῇ, καὶ ἐπειδὴ ἐξηγοῦντο ἀξιωματικοί, ὅπως σταλῶσιν εἰς Τορκίνον, προέτεινε ἑαυτόν καὶ τὴν ἐπομένην ἐβδόμηδα ἐπεβιβάζετο ἐκ Βρέστης· καὶ ἐνῷ βαρναλικὸν ἀπεμακρύνοντο, φερόμενος ἐπὶ τῶν καταγόντων τοῦ ὄκεανου κυμάτων, ἢ νεαρὰ κόρη, φαιδρὰ καὶ ἀμέριμος, ἐξηκολούθει νὰ χορεύῃ ἐν ταῖς ἀστραποῦσαις καὶ ἀνθοκομήτοις αἰθούσαις ὑπὸ τὸν γλυκὺν τῶν ὀργάνων ἦχον.

II.

Δύο ἔτη εἶχον παρέλθει. Ὁ στρατηγὸς ἐξηκολούθει ἔτι νὰ δέχεται ἐν τῷ ὠραίῳ αὐτοῦ μετάρῳ. Ἀλλ' ἐν ταῖς λαμπραῖς ταύταις στρατιωτικαῖς ἐσπερίαις ἡ θελητικὴ κόρη, ἢ τοὺς πάντας μαγεύουσα, δὲν ἐφάνετο πλεόν. Τὴν παραμονὴν τῆς ἡμέρας, ἐν ἣ ἔμελλε ν' ἀποκησῆ τοῦ στρατηγικοῦ τὰς ἐπομιδας, ἀπέθανεν αἰφνης ὁ συναγματάρχης τοῦ 123 συντάγματος· τὸν λαμπρὸν καὶ πλήρη τέρψεων τῶν δύο γυναικῶν βίον εἶχε διαδεχθῆ μετρία καὶ ἀναρὰ ὑπαρξίς. Πάντες οἱ εὐτράπελοι ἀξιωματικοί, οἱ τόσῳ χαριέντως αὐτὰς περιστοιχίζοντες, εἶχον ἤδη ἀπομακρυνθῆ μετὰ τῆς τέρψεως καὶ τῆς εὐθυμίας. Ὁ νέος συναγματάρχης εἶχεν ὡσαύτως σύζυγον καὶ θυγατέρα. Εἰς ταύτας ἤδη, τὰς ἰσχυρὰς τῆς ἡμέρας, ἀπενέμετο πάσα περιποίησις καὶ τιμὴ· εἰς τὰς παντοδυνάμους τῆς προτερείας ἀπλοῦς διὰ

τοῦ στρατιωτικοῦ πῆλου καὶ ψυχρὸς χαριετισμὸς, ὃν ἐπηκολούθει ἢ μετὰ σπουδῆς καὶ ποιᾶς τινος ἀμηχανίας ἀπομάκρυνσαι.

Ἡ ὄρανη καὶ ἡ χίτρα ἀντήλλασον τότε μειδιάμα πικρὸν καὶ βραδέως ἠκολούθουν τὴν ὁδὸν αὐτῶν. Μετέβαινον εἰς τὸ ἄλσος, ἵνα, παρὰ τὴν γλοάζουσαν γῆν, ἀπολαύσωσι τοῦ θάλαπυος ὠραίου φθινοπώρου, ὃ ὁ ἦλιος ἐχρύσσει τῶν ἀγαλμάτων τὸ μάρμαρον καὶ ἐκτριβίσει τῶν καστανεῶν τὰ φύλλα· ἐκεῖ μελανειμονοῦσαι ἐκάθηγοντο καὶ ὑπὸ τὸν ἦχον τῆς στρατιωτικῆς μουσικῆς ἀνεπλόουν ἐν θλίψει τὰς προτέρας αὐτῶν εὐθυγίας ἡμέρας· ἐφάνετο αὐταῖς ὅτι οὐδὲν τοῦ ἄλλοτε βίου αὐτῶν εἶχε μεταβληθῆ, καὶ ὅτι ἐμελλον ν' ἀκούσωσιν ὅπισθεν αὐτῶν ἀντιχρῶσαν τὴν τραχείαν καὶ ἠχηρὰν τοῦ συναγματάρχου φωνήν.

Ἀλλ' οὐδὲν ἠκούετο ἄλλο ἢ αἱ κραυγαὶ τῶν ἐπὶ τῆς ἄμμου παιζόντων παιδιῶν· ἢ δὲ μήτηρ, καταπίνουσα τοὺς στεναγμούς, προσεπάθει διὰ τῶν τεθαμβωμένων ἐκ τῶν θαυρῶν διόπτρων ν' ἀναγνώσῃ τὰς ἐφημερίδας, ἐν ᾧ ἢ κόρη ἔρριπτε λαθραίων καὶ μελαγχολικὸν βλέμμα πρὸς τοὺς ἀρχαίους αὐτῆς χορευτάς, οἵτινες δὲν ἀνεγνώριζον αὐτὴν πλεόν. Προσηγγίεν ἤδη εἰς τὸ 25 τῆς ἡλικίας ἔτος, ἢ δὲ καλλονὴ αὐτῆς, ἀβρότερά ὑπὸ τῆς θλίψεως γενομένη, περιπαθετέραν ἀπέπνευε χάριν· ἠδυνάτο τις αὐτὴν νὰ παρομοιάσῃ πρὸς ἄνθος, ὕπερ ἢ τῆς θυέλλης βρογχῇ ὀρρασερότερον καὶ ἀβρότερον εἶχε καταστήσει· ἀπέβαλε τὴν παράφρον ἐκείνην, ὡς ἢ τοῦ νέου καὶ θυμοειδοῦς ἴππου, ζωηρότητα, ἦτις παρεῖχεν αὐτῇ ἀλλοκοτόν τι καὶ ἀνησυχικὸν ἦθος. Σοβαρὰ καὶ ἠγνεία ἐφάνετο ἐξελίωσασα διὰ τῆς συμφορᾶς τὸ εὐτράπελον αὐτῆς παραλόθον.

Ἠμέραν τινὰ, τῆς μουσικῆς ἠχοῦσης μεταξὺ τῶν ἀξιωματικῶν, οἵτινες περιεπάτουσαν καπνίζοντας, διαλεγόμενοι καὶ γελῶντες, καὶ οὗς συνήγα κατ' ἐκάστην, νέαν τινὰ αἰφνης παρετήρησε μορφήν. Ἐν μιᾷ στιγμή οἱ χοροὶ τοῦ στρατηγικοῦ καὶ ὁ δειλὸς αὐτῆς λατρευτής, ἐν γωνίᾳ τινὶ συνεσταλμένος καὶ διὰ τῶν ὀμμάτων αὐτὴν καταβιβρώσκων, ἀνεπαρεστάθησαν εἰς τὸ πνευμά τῆς. Εἶπεν εἰς τὴν μητέρα τῆς.

— Ὡ! μητέρα . . . ἰδὲ λοιπὸν . . . ὁ ὑπολοχαγὸς . . . Εἶχε ἴδει αὐτὴν καὶ ἐκείνος, καθόσον ὠχρίστας καὶ τοὺς ἐταίρους ἐγκαταλιπὼν προὔχουσε πρὸς αὐτὰς τὸν πῆλον ἀνὰ χεῖρας κρατῶν. Ἡ γραῖα μήτηρ ἐπεῖξεν ἐν σπουδῇ τὰς ἐφημερίδας καὶ τὸ πρὸ αὐτῆς κάθισμα ὠθήσασα προσέφερεν διὰ καλοκάγαθου μειδιάματος τῷ ἀξιωματικῷ.

— Πῶς, εἰσθε σεις ὑπολοχαγέ! . . . ὦ! πόσος καιρὸς παρήλθεν ἔκτοτε! εἴμεθα τῷ ὄντι εὐτυχεῖς, διότι σὰς ἐπαναβλέπομεν . . . Ἀλλὰ συγγνώμη, σὰς καλῶ ὑπολοχαγὸν καὶ βλέπω ἐπὶ τῆς χειρὸς σας καὶ τρίτην ταινίαν.

Ἐρωτηθὼν τότε διηγήθη αὐταῖς ὅτι ἐξ ἀπὸ τῆς ἀπελεύσεως αὐτοῦ μῆνας εἶχε προαχθῆ εἰς λοχαγὸν μετὰ τὴν ἐν Νάμ. Δίχ μάχην. Ἐπῆρχον τόσαι πρὸς πλήρωσιν χηρεύουσαι θέσεις! . . . Μετὰ ταῦτα εἶχε μείνει ἀποκελειστῶς ἐν Τυέν Κουάμ μετὰ τοῦ φρουράρχου Δομινέ. Φοβερὰ ἐπηκολούθησε τότε ἐπὶ πέντε ἐβδομάδας πολιορκία καὶ ἀγῶν ἀπληκτισμένος ἐπὶ τῶν ῥηγμάτων τῶν τειχῶν πρὸς ἀπόκρυσιν τῶν μανιῶν ἐφθόων τοῦ κινεζικοῦ στρατοῦ, ὅστις οὐδὲ στιγμήν ἀνακουχέων προσέβαλε δι' ἀνθρωπίνων κυμάτων τὰ κατεστραμμένα τοῦ μικροῦ φρουρίου τείχη. Εἶχε τραυματισθῆ κατὰ τὴν τελευταίαν τῆς πολιορκίας ἡμέραν ἐν ὑπερτάτῃ τινὶ ἐξόδῳ, ὅτε μακρόθεν ὑπεράνω τῆς βοῆς τῶν κερτίνων ὀρθῶν αἱ γαλλικαὶ σάλπιγγες ἠκούοντο σημαίνουσαι τὴν σωτηρίαν. Ὡ! εὐφρόσυνος ὦρα! Εἶχεν ἴδει τοὺς ἐχθρούς εἰς φυγὴν τρεπομένους, τὴν τρίχρον ἐμφανιζομένην σημαίαν, καὶ εἶχε πέσει τότε μηδὲν ὀλιγόβουτος, ἀπὸ ὑπὲρ αὐτῶν ἦν ἡ νικῆ. Ἡ κατάστασις αὐτοῦ τόσῳ σοβαρὰ ἐφάνετο, ὥστε ἀπεστάλη εἰς Γαλλίαν, ἀπ' οὗ τῷ ἀπενεμήθη ὁ σταυρὸς· κατὰ τὸν διάπλον εἶχε κατὰ μικρὸν θεραπευθῆ, ὅτε δὲ ἀπεβιβάσθη εἰς

τὴν πατρίδα τὸ ὄνομά του ἐνεγράφη παρευθὺς ἐν τῇ καταλόγῳ τῶν προβιβασίμων διὰ τὸν τοῦ ταγματάρχου βαθμὸν.

Αἱ δύο γυναῖκες ἐσίγων· ἡ μήτηρ, πείραν τῶν τοῦ ἐπαγγέλματος κεκτημένη, ὑπέλογιζεν ὅτι εἶχε κατὰ δέκα ἔτη ὑπερτερήσει τοὺς συντρόφους αὐτοῦ· ἡ κόρη ἐξήταζε τὸν νεανίαν καὶ οὐδόλως αὐτὸν ἀνεγνώριζε, καθόσον ἢ ὠχρὰ καὶ προμηχῆς αὐτοῦ μορφή καθίστη λίαν διακεκριμένον τὸ Πῶς εἶχον ἀπορρίψει τὴν αἴτησιν τοῦ γενναίου τούτου στρατιώτου, ὅστις, ἕκαπτον κτηθέντα βαθμὸν διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος πληρώσας, ἐπανήρχετο τὸ μέλλον ἔχων πρὸ αὐτοῦ λαμπρὸν καὶ ἐξηφραλισμένον.

Ἐθεώρει δὲ αὐτὴν καὶ ἐκείνος. Ἡ σοβαρὰ καὶ σύννομος αὕτη κόρη ἦν ἐκείνη, ἣν τόσῳ ἐλαφρὰν καὶ θαυροβόδῃ εἶχεν ἄλλοτε γνωρίζσει; ἄλλη ἦδη ἐν αὐτῇ ἀπεκαλύπτετο γυνή, ἑκατοντάκις ὠραιότερα ἐν τῇ θλιερᾷ καὶ ἀνησυχίᾳ αὐτῆς χάριτι· ἄλλοτε ἔθελγεν αὐτόν ἀλλὰ τὸν ἐθάμβου ἦδη· τοιαύτην εἶχεν αὐτὴν ὀνειροπολήσει, ἦδη δὲ ἀνεγνώριζεν αὐτὴν· ἄειποτε ὠραίαν μυριάκις δὲ ἑαυτῆς κρείττονα.

Όταν συνητηθήσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοιαύτην ἀνεγνώσεν ἢ κόρη ἐν τοῖς τοῦ νέου λατρείαν, ὥστε ἀπέστρεψεν ἐν ἀμηχανίᾳ τὸ πρόσωπον· τῆς νυκτὸς ἐγγιζούσης αἱ δύο γυναῖκες ἠγέρθησαν, μὴ δυνάμενος δὲ ν' ἀποσπασθῇ αὐτῶν τὰς ὠδήγησεν ἄχρι τοῦ οἰκήματός των.

Τὴν ἐπισύσαν ἐπανεθρεν αὐτὰς πάλιν ἐν τῇ αὐτῇ θέσει, οὕτω δὲ κατ' ἐκάστην συνέβαινε. Ἐκάθητο παρὰ τῇ νέᾳ κόρῃ, καὶ ἐνῷ ἢ μήτηρ τὰς ἐφημερίδας ἀνεγνώσκει διελέγοντο, μηδέποτε ἐξαντιλούμενοι καὶ οὐδὲν ἐν τούτοις λέγοντες. Τὸ φθινόπωρον προὔχουσε, τὰ φύλλα ὑπομέλανα ἤδη ἐκάλυπτον τὰς δενδροστοιχίας, τὸ δὲ ἐπελθὸν ψῆχος δὲν ἐπέτρεπε πλεόν νὰ μένωσιν ἐκεῖ καθήμενοι· περιεπάτου ἐν ταῖς ἐρῆμοις τοῦ ἄλσους δενδροστοιχίας τοῦ λοχαγοῦ παρὰ τὴν κόρην βαδίζοντας ἐνκάμπω καὶ ἐρωτικῷ τῷ βήματι.

Οὕτως ἐν οἰκειότητι ὀλονεν ἠδύτερα παρήλθεν ὁ Δεκέμβριος. Ἐν τούτοις ἐφάνετο ἐνίστα ὁ λοχαγὸς νευρικὸς καὶ τεταραγμένος. Ἠμέραν τινὰ τὸ πρὸς τὴν κόρην ἀγῶν αὐτοῦ αἰσθημα ἐφάνετο ὑπερκεχεῖλίζον τὴν καρδίαν του καὶ ἐνόμισεν ἐκείνη ὅτι ἐμελλε νὰ τῇ εἶπῃ «Σὲ λατρεῶ!» ἀλλ' ἐσίγησε καὶ ἐσκυθώπασε μικρὸν· ἢ ταραχῆ, ἣν ἠσθάνετο ἔστιν ὅτε ἐπετεινετο ἐφ ὅσον προσήγγιζεν ἢ πρώτη τοῦ ἔτους. Μετέβαινε ἠδὲ συγχότερον εἰς Παρισίους καὶ σπανιώτερον ἐβλεπε τὰς δύο γυναῖκας· ὑπόκιφος διεβίβρωσκειν αὐτὸν ἀνησυχία. Ἠπατόντο ἀρά γε; τί ἠτοίμαζε μυστηριώδεις;

Τὴν 31 Δεκεμβρίου περὶ τὴν ἕκτην ὥραν δὲν εἶχεν ἔτι φανῆ. Ἡ χίτρα ἀνεγνώσκει τὴν ἐσπερινὴν ἐφημερίδα ἀναγράφουσαν τοὺς γενομένους ἐν τῷ στρατῷ προβιβασμούς. Αἰφνης ἐγένετο κατέρουθρος καὶ ἀνεκράξει.

— Ἐπροβιβάσθη! ἔχει τὸν βαθμὸν του!

Ταυτοχρόνως ἐσπευσμένα ἠκούσθησαν βήματα, ἢ θύρα ἀνωχθῆ καὶ εἰσῆλθεν ὁ τόσῳ ἀνοπομῶνος ἀναμενόμενος· ἐμεῖδια λίαν συγκινημένος· ἔστη ἐνώπιον τῶν δύο γυναικῶν. Ἡ γηραιὰ μήτηρ ἤνοιξεν αὐτῷ τὰς ἀγκάλας.

— Ὡ! τέκνον μου! . . . τοῦτο λοιπὸν προὔξεναι τὴν ἀνησυχίαν σου!

Ἐκείνος δὲ πρὸς τὴν κόρην στρεφόμενος ἐν ἐρωτικῇ ὑπερηφανείᾳ.

— Δεσποσύνη, εἶπε, ἔχω ἐλπίδα ἀσφαλῶς μέλλοντος ἵνα καταθέσω εἰς τοὺς πόδας σας· σὰς ἀγαπῶ· στέργετε νὰ γείνητε σύζυγός μου;

Ἐκείνη, τῆς πρώτης ἀναμνηθεῖσα ἀρνίσεως, ὠχρίσας, καὶ ἀναλογιζομένη τί ὁ γενναῖος νεανίας εἶχε πράξει, ἵνα καταστῆ ἄξιος τῆς εὐδαμονίας του, τῷ ἔτεινε τὴν χεῖρα καὶ τὴν κεφαλὴν κλίνουσα εἰς τὸν ὄμον αὐτοῦ, ἐνῷ τὰ χεῖλη αὐτῆς ἔψαυον τοὺς τραχεῖς τῶν ἐπωμιῶν κροσσούς, ἔχρυσε δάκρυα χαρᾶς.

KOTTABOS.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ.

Ο έξερευνητής Στάνλεϋ.

Έν τῷ κέντρῳ τῆς Ἀφρικῆς. — Ο Στάνλεϋ ζῶν. — Ἀφῆγγις τῶν νέων αὐτοῦ έξερευνήσεων. — Ἡ πρώτη μετὰ τοῦ Ἑμίν Πασᾶ συνάντησις αὐτοῦ. — Ἡ „φρικτῆ“ έρημος. — Ο Στάνλεϋ ἀπέρχεται αὐθις εἰς συνάντησιν τοῦ Ἑμίν Πασᾶ.

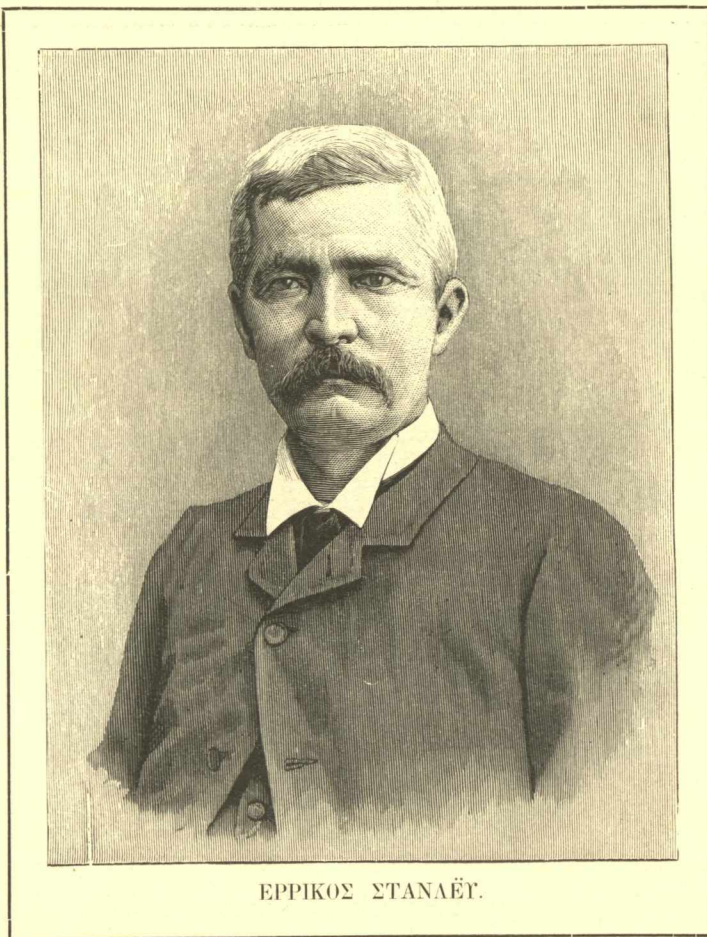
Γινώσκουσιν ἤδη οἱ ἡμέτεροι ἀναγνώσται ὅτι τοῦ διαστήμου τούτου ἄγγλον έξερευνητοῦ, ὅστις χάριν ἐπιστημονικῶν σκοπῶν διατρέχει ἐν μέσῳ μυρίων τάλαιπωρίων καὶ κινδύνων τὰς ἄχρι τοῦδε ἀνεξερευνητοῦς τῆς κεντρικῆς Ἀφρικῆς χώρας, ἤγγουσι τέως ἡ τύχη, καὶ ὅτι ποικίλαι καὶ ἀντιφατικαὶ ἐκκυκλοφόρουσι περὶ αὐτοῦ εἰδήσεις, καθ' ἃς νῦν μὲν ὡς ζῶν, ἄλλοτε δὲ ὡς εἰς νότους ὑποκύψας, ἢ ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν δολοφονηθεὶς παρίστατο. Εὐτυχῶς οἱ περὶ τῆς ἀπωλείας τοῦ ἥρωος τούτου τῆς Ἐπιστήμης φόβοι διεσκαδᾶσθησαν, καθόσον ὁ ἐπιστημονικὸς κόσμος ἔχει ἤδη ἀδυστυχικὰς καὶ ἀκριβεῖς περὶ τῶν έρευνητῶν αὐτοῦ εἰδήσεις, ἀπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ Στάνλεϋ προερχομένας, ὡς ἐσχάτως ἐγένετο γνωστὸν.

Ἡ ἐκθεσις τοῦ Στάνλεϋ ἀπὸ τῆς νήσου Βουγκατέτα ἐπὶ τοῦ Ἀρουβίμ, παραποτάμιον τοῦ Κόγκου, γραφεῖσα ὑπὸ ἡμερομ. 28 Αὐγούστου 1888, ἀπευθύνεται τῷ προέδρῳ τῆς Ἐπιτροπῆς Ἑμίν Πασᾶ εἰς Λονδίνον ἢ ἀφῆγγις ἄρχεται ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ Ἰουνίου 1887. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ Στάνλεϋ εἶχεν ἀφικήθῃ μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἀνδρῶν κατὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Κόγκου καὶ Ἀρουβίμ, ἀναπλεύσας δὲ τοῦς πρώτους τοῦ Ἀρουβίμ καταρράκτας ἔβρουσαν ὀχρῶρον στρατόπεδον ἐν Γιαμπόστμα, ἐνθα ἀπῆκεν ἄνδρας 257 ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ ταγματάρχου Βαρτελώ. Τὸ ἔργον τοῦ ταγματάρχου συνίστατο εἰς τὸ ν' ἀναμείνῃ τοῦς καθυστεροῦντας φορταγωγούς, νὰ σχηματίσῃ εἰδός τι ἐπεδρείας, καὶ δυναθῇ κυρίως ν' ἀσφαλίσῃ τὰ νοῦτα τοῦ Στάνλεϋ, ὅστις ἐν περιπτώσει ἀποτυχίας, κατὰ τὴν εἰς τὰ ἔνδον τῆς χώρας πορείαν, ἤθελε νὰ ἔχῃ ἀσφαλῆ τὴν ὑποχώρησιν, πεπεισμένος ὅτι θὰ εὕρισκε προμηθείας καὶ τ' ἀναγκαιούτα καθ' ὁδόν. Γινώσκουμεν ἤδη ὅτι ἀληθῆς ἐνταῦθα ἐπέβη συμφορά, καθόσον ὁ μὲν Βαρτελώ ἐδολοφονήθη ὑπὸ τῶν ἀγρίων τῆς χώρας φυλῶν, διεσκορπίσθη δὲ ἢ ἀπόλετο τὸ ὑπ' αὐτὸν σῶμα.

Ο Στάνλεϋ ἀπέβη ἐκ Γιαμπόστμα τῇ 28 Ἰουνίου 1887 ἄγων 389 ἄνδρας μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν. Ἐσκόπει ν' ἀναπλεύσῃ τὸν Ἀρουβίμ ἄχρι τοῦ ὄρειου ἄλλους, ὅπερ χωρίζει τὸν ἀγκῶνα τοῦ ποταμοῦ τούτου, ἐν ᾧ σημείῳ ἀνέρχεται πρὸς βορρᾶν τῆς λίμνης Ἀλβέρτ Νυάνζα. Τὰ μέρη, ὅπερ ἐμελλε νὰ διέλθῃ, ἦν ἔτι ἀνεξερευνητον. Ἐγίνωσκε, πληροφορηθεὶς ἤδη, ὅτι ὁ τόπος οὗτος ὑπὸ πυκνῶν ἐκαλύπτετο δασῶν, σχεδὸν ἀπροσίτων, καὶ ὅτι ὑπὸ μαχημοτάτων καταφυκίτο φυλῶν ἦν λοιπὸν προδιαθεθεὶς εἰς τὰς ἐνδεχομένας δυσχερείας. Εφωδιασμένος ὦν διὰ τελείων ὄπλων καὶ πολυαρίθμων ἐργαλείων ὑπελόγησεν ἄνευ ἀπροόπτου καὶ φοβεροῦ πολέμου, τοῦ λυμοῦ καὶ τῆς ἐρήμου· ἐμελλε ν' ἀγωνίζετο οὐ μόνον κατὰ τῶν

ἀπαύστων προσβολῶν τῶν φυλῶν, ἃς κατὰ τὴν πορείαν αὐτοῦ συνήντα, ἀλλὰ καὶ κατ' ἐχθροῦ ἀπροσδοκίτου ἐν τῷ χώρῳ ταύτῃ, τοῦ ἄραβος δουλεμπόρου. Ο ἄγγλον δούλων ἐπιδιώκων ἀφίκετο μέχρι τῆς χώρας ταύτης· κατὰ τὴν διάβασιν αὐτοῦ ἠρμήνωσε τὸ πᾶν, τὴν δὲ πλουσίαν καὶ οἰκουμένην ταύτην χώραν μετέβαλλεν εἰς φοβερὰν καὶ ἀοικίτην ἔρημον· κατέλιπε δὲ ὕπισθεν αὐτοῦ ἐρείπια, τέφραν καὶ λυμόν. Εἰς τὴν καταστραμμένην ταύτην χώραν εἰσῆλθεν ὁ Στάνλεϋ μετὰ 273 ἀνδρῶν, ὅσοι διεσώθησαν ἐκ 389, οὗς ὠδήγει ἀπερχόμενος ἐκ Γιαμπόστμα κατὰ Ἰούνιον· ἀπέβη δὲ ταύτης ἔχων μόνον 174 οἰκτρούς, λιμώττοντας καὶ εἰς σκελετοῦς μεταμορφωθέντας. Εὐτυχῶς συνήντησε τότε χώραν πλουσίαν ἐν ἣ ἐστάθμισε· ταῦτα συνέβαινον περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 10 βρίου 1887· ἀπὸ πέντε ἡδὴ μηνῶν οἱ συνοδοιπόροι αὐτοῦ ἐθνησίων ἀλλεπαλλήλως ἐκ τῆς πείνης τῶν νόσων καὶ τῶν δηλητηριωδῶν τῶν ἰθαγενῶν βελῶν. Τὴν 13 Δεκεμβρίου διέκρινεν ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν ὄρεων τὴν λευκὴν καὶ ἀργυροεῖδη τῆς λίμνης Ἀλβέρτ ἐπιφάνειαν, καὶ τὴν 14 εὕρισκετο ἐπὶ τῆς εἰς αὐτὴν ἀγούσης ὁδοῦ· ἐγνώριζεν ὅτι ὁ Ἑμίν δὲν ἦτο μακρὰν, ἀλλ' ὅτι εὕρισκετο ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ὄχθης, καὶ οὐδαμῶς ἀμφέβαλλεν ὅτι θὰ συναντήσῃ αὐτόν. Αἱ παρὰ τὰς ὄχθας τῆς λίμνης φυλαὶ, λίαν φιλόποτοι, ἠρνήθησαν νὰ βοηθήσωσιν αὐτόν. Ἐστερείτο μέσου, ἵνα διέλθῃ τὴν λίμνην, καθόσον τὸ πλοῖον αὐτοῦ εἶχεν ἐγκαταλείψει ἐπὶ τοῦ Ἀρουβίμ· ἠναγκάσθη τότε νὰ ἐπανακάμψῃ μέχρι τοῦ ποταμοῦ τούτου, ἵνα μεταφέρῃ τὰ τμήματα τοῦ πλοίου τούτου καὶ καθελκύσῃ τοῦτο εἰς τὴν λίμνην Ἀλβέρτ Νυάνζα· κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἤλπιζεν ὅτι ὁ Ἑμίν θὰ ἐπιληροφορεῖτο τὴν ἄφιξιν αὐτοῦ.

Κατὰ τὴν πρώτην ταύτην περιόδον ὁ Στάνλεϋ εἶδε διαφευθέντας τοῦς ὑπολογισμούς αὐτοῦ· ὑπέθετεν ὅτι, ἀναπλέων τὸν Ἀρουβίμ θὰ ἦν ἀπῆλλαγμένος τοῦ μεγάλου ἐχθροῦ, τοῦ ἄραβος, ἀλλὰ συνήντα αὐτὸν πανταχοῦ κατὰ τὴν πορείαν του. Μετὰ δέμηρον πορείαν εἶχε νὰ διέλθῃ τὰ Κράτη μικροῦ ἄραβος βασιλέως, καλουμένου Οὐγανόβα·

ΕΡΡΙΚΟΣ ΣΤΑΝΑΕΪ.

εἶτα ἀπώτερον, ἐδέξασε νὰ διαπραγματευθῇ τὴν διάβασιν μετὰ τινος Κιλίμια Λόγκα, ἄλλοτε δούλου τοῦ Ἀβενβέδ Σαλίμ, ἄραβος δουλεμπόρου, οὗ περιβόητος ἦν ἡ ὠμότης. Τὸ μέρος τοῦτο τῆς πορείας τοῦ Στάνλεϋ σημειοῦται διὰ τῶν φρικτοτάτων ἀναμνήσεων· συγκατῆσαν αἱ κατὰ σωρούς λειποταξίαι, αἱ ἐκ τῆς πείνης στάσεις καὶ ἡ ἐκ τῆς ἐνδοίας τῶν ἐπιτηδείων ἀπελπισία. Ἐκεῖ δὲ, ἐν μέσῳ τῆς ὑπὸ τῶν ἀράβων ἐρημωθείσης ταύτης χώρας, ἠναγκάσθη νὰ στήσῃ ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ ὑπολοχαγοῦ Νέλσωνος, μὴ δυναμένου νὰ προχωρήσῃ περαιτέρω, στρατόπεδον „τῶν λιμωττόνων“. Ἐνταῦθα ἀπῆκε τὸ πλοῖον καὶ 70 δέματα. Ο ἰατρὸς Πάρκς ἔμεινε μετὰ τοῦ Νέλσωνος.

Μετὰ δωδεκαήμερον ἐντεθῆεν πορείαν ὁ Στάνλεϋ εἶρε χώραν πλουσίαν ἐν Ἰβίρι. Ἠναγκασμένος νὰ ὀπισθοχωρήσῃ, ἀπὸ εἶχε προσεγγίσει εἰς τὴν λίμνην Ἀλβέρτ, εἰσῆλθεν εἰς Ἰβίρι· ἐνταῦθα ἀνήγειρεν ὀχύρωμα, ὅπερ ἐκάλεσε φροδρίου Βόδο, εἶτα δὲ ἀπέστειλε τὸν ὑπολοχαγὸν Στέρ εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν λιμωττόνων, ἵνα ἐπα-

ΕΙΔΥΛΛΙΟΝ.

Τώρα 'ποῦ βγαίν' ἡ ἀνοιξὶ π' ἀνθίζουσι τὰ χερσάρια
'Ποῦ χόν' ἡ νύχτα γύρω τῆς σωρῶ μαριματάρια.
Προβάλλει τ' ἄστρο τῆς νυχτιάς καὶ χαρμετὰ τ' ἀιδόνια
Καὶ ζαφειρίζουσι τὰ βουνά, 'ποῦ λυώσανε τὰ χιόνια.
'Κεῖ κάτω 'ς τὴν ἀκρογαλιὰ 'ς τὴν ἀμμουδιά μὲ χάρη
Παίζουσι γλυκὰ τὰ κύματα μὲ τὸ χρυσὸ φεγγάρι.
'Εκεῖ ἐπάνω 'ς τὸ βουνὸ σὲ μιὰ βραχούλα πέρα
Νεῖδ' παλληκάρη κάθεται καὶ παίζει τὴ φλογέρα
Καὶ τὴ φλογέρα 'παρατᾶ κ' ἀρχίζει τὰ τραγοῦδια:
„ Ἀπρίλη μου, 'ποῦ 'γέμισες τὴ γῆ μὲ τὰ λουλούδια
„Κε' ὄλους τοὺς κάμπους 'μάγεψες τὴ θάλασσα, τὰ ὄρη
„Μάγεψε τὴν ἀγάπη μου, τὴ ζῆλεμένη κόρη,
„'Ποῦ χθὲς 'παινόταν κ' ἔλεγε ποτὲ δὲ θ' ἀγαπήσῃ
„Καὶ δὲ θὰ πλανηθῇ ποτὲ φίλ' νὰ μοῦ χαρίσῃ,
„Μακρὰ θέλει νὰ μὲ θωρῇ σιμὰ τῆς δὲ μ' ἀφῆγῃ.
„Ζητῶ νεράκι ὄροσερὸ νὰ πῶ καὶ δὲ μοῦ δίνει.
„ Ἀπρίλη μὲ τρανετάφυλλα, Μάη μου μὲ τὴ χάρη
„Μάγεψε τὴν ἀγάπη μου ἄλλος νὰ μὴ τὴν πάρῃ.“
Αὐτὰ τὰ λόγια ἔλεγε καὶ 'λειανοτραγοῦδοῦσε,
Μὲ τὴ φλογέρα του μαζὶ παράπονα 'λαλοῦσε:
Ξάφνω σιμὰ 'ς τὴ βρεμματιὰ ἐφάνηκεν ἡ κόρη
Καὶ ἔλαμψαν γύρω τὰ βουνά καὶ ἐφώτισαν τὰ ὄρη
Κ' ἡ κόρη τὸν ἀγνάνταψε καὶ ἀρχίζει νὰ τοῦ κραίνη·
„ — Γλυκὰ παίζ' ἡ φλογέρα Σου, γλυκὸ τραγοῦδι βγαίνει,
Γιὰ παίζε πάλι τὸ σκοπὸ, παίζε νὰ σ' ἀρικήσω,
Νὰ τρέξω 'ς τὸν τραγοῦδοστὴ γλυκὰ νὰ τὸν φιλήσω. —“

MARIETTA ΜΗΕΤΣΟΥ.

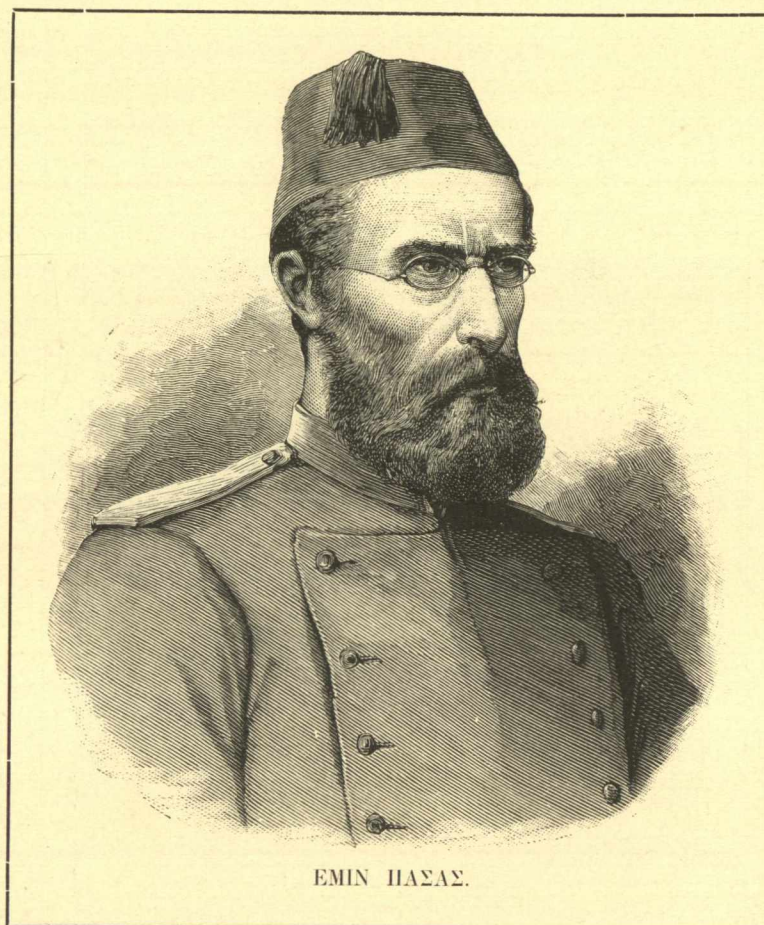

ναγάγη τούς επιζώντας και μεταφέρει τὸ πλοῖον μετὰ τῶν ἀποσκευῶν. Ἐκ τῶν 38 ἀνδρῶν, οὓς κατέλειπεν ἐκεῖ, 11 μόνον ἐπανήλθον τῶν λοιπῶν ἐκ πείνης θανόντων, ἐν τοῖς ἐπιζήσαντι δὲ κατελέγοντο ὁ ἰατρὸς Πάρκε και ὁ λοχαγὸς Νέλσον. Ἡ ἀφίξις τοῦ ἱατροῦ ἐγένετο ἐν καιρῷ, καθόσον ὁ Στάνλεϋ, προσβληθεὶς ἐκ γαστρίτιδος και ἀποστήματος κατὰ τὴν βραχίονα, εἶχε χρεῖαν τῆς ἱατρικῆς βοήθειας. Ἀναλαβὼν δὲ, μετὰ νοσηλείαν ὀκταμήνου μηνός, ἀπέστειλε τὴν 23 Φεβρουαρίου τὸ πλοῖον αὐτοῦ εἰς τὴν λίμνην ἐπιφορτίσας τὸν Κ. Ζέφσον, ἵνα πορευθῆ εἰς ἀναζήτησιν τοῦ Ἑμίν· τὴν 26 ἀφικνεῖται ὁ Ζέφσον εἰς Μσοῦαν, ἕνα τῶν σταθμῶν τοῦ Ἑμίν, τὴν δὲ 21 ὁ Στάνλεϋ, εὐρισκόμενος παρὰ τὴν ὄχθη τῆς λίμνης, διακρίνει τὸ ἀτμόπλοιον Χεδίβ, οὗ ἐπέβαιεν ὁ Ἑμίν και ὁ Κασσάτι. Τὴν μετὰ τοῦ Ἑμίν πρώτην αὐτοῦ συνάντησιν, ἦτις ἦν ὁ σκοπὸς τῶν ἀγώνων και ἡ αἰτία τῶν ἀναριθμητῶν στερήσεων και δοκιμασιῶν αὐτοῦ, ἀναφέρει ὁ Στάνλεϋ διὰ τῶν ἐξῆς μόνον λέξεων. „Πάντες ἐγκαρδίως αὐτὸν ὑπέδεχθημεν.“

Ὁ Ἑμίν ἔχει δύο τάγματα τακτικοῦ στρατοῦ. Τὸ πρῶτον, ἐξ 720 ἀποτελούμενον ἀνδρῶν, κατέχει τὰς θέσεις Δούβλ, Ὀνγίου, Λαβορέ, Μουγγί, Κιρρί, Βεδδὲν Ρεζάφ· τὸ δεύτερον, 640 ἀριθμοῦν ἀνδρας, φρουρεῖ τούς σταθμούς Βαδελά, Φατικῶ, Μαχακί και Μσοῦα, οἵτινες ἀποτελοῦσι κατὰ μῆκος τῆς Νυάνζα και τοῦ Νεῖλου γραμμῶν συγκοινωνίας, μῆκος 180 γεωγραφικῶν μιλίων· ἐν δὲ τῷ ἐσωτερικῷ κατέχει τρεῖς ἢ τέσσαρας μικροὺς σταθμούς, τοῦτέστι ἐν ὄλφ 14. Πλὴν δὲ τῶν δύο τούτων τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ ταγμάτων, ἔχει ἔτι ὑπ' αὐτὸν πολλοὺς ἐπιτεταμένους ναυτικούς, τεχνίτας, ὑπαλλήλους, ὑπηρέτας.

Τὴν 25 Μαρτίου ὁ Στάνλεϋ καταλιπὼν τὸν Ἑμίν πορεύεται εἰς ἀναζήτησιν τῆς οπισθοφυλακῆς, ἣν ἀρῆκεν ἐν Γιαμπούλια παρὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Κόγκου και τοῦ Ἀρουβίμι ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Βαρτελώ. Συνοδεύεται ὑπὸ 111 ζαντζιβαρῶν και 101 σκευαγωγῶν, οὓς παρέσχεν αὐτῷ ὁ Ἑμίν, καταπλέει δὲ τὸν ῥοῦν τοῦ Ἀρουβίμι και τὴν 27 Αὐγούστου εὐρίσκει ἐν Βοναλόα τὸν Κ. Βοννώ, ἕνα τῶν μετὰ τοῦ Βαρτελώ, τῶν πάντων στερουμένων και ἡμιθανῶν ἐκ τῆς πείνης. Ἡ συνάντησις αὕτη ἔχει πολὺ τὸ δραματικόν.

— Λοιπόν! ἀγαπητέ μοι Βοννώ, ποῦ εἶνε ὁ ταγματάρχης;
— Ἀπέθανε, κύριε, φονευθεὶς ὑπὸ τῶν Μανζύμα πρὸ ἐνός μηνός.

EMIN ΠΑΣΑΣ.

— Θεέ μου! ὁ δὲ Ζάμισσον;
— Ἀπῆλθεν εἰς Στάνλεϋ-Φάλ, ἵνα προσπαθήσῃ νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ Τίππο-Τιπ ἐπικουρίαν ἀνδρῶν.
— Ὁ δὲ Τρούπ;
— Ἀνεχώρησε εἰς τὴν ἔδραν· εἶνε ἐκτὸς μάχης·
— Ὡ! Καλὰ, ποῦ εἶνε ὁ Βάρδ;
— Ὁ Βάρδ εὐρίσκειται ἐν Βαγκόλα, κύριε.
— Ζῶν! Τότε εἶσθε μόνος ἐδῶ;
— Ναί, Κύριε.

„Φοβερὰ ἦν ἡ καταστροφή· 71 μόνον ἄνδρες ἕμενον ἐκ τῶν ἀποτελούντων τὴν οπισθοφυλακὴν μου, τούτων δὲ 52 μόνον ἦσαν ἔτι διὰ τὴν ὑπερησίαν ἱκανοί. Θλιβερωτάτῃ ὑπῆρξεν ἡ ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς μου ἱστορία αὐτῶν, σημειομένη καθ' ἐκάστην ὑπὸ θανάτων και λειποθυσιῶν· αἱ πλείετα τῶν λεπτομερειῶν, ἃς δὲν ἔχω τὴν γεναιότητα νὰ περιγράψω, εἰσὶν ἀπίστευτοι. Πλὴν τοῦ κ. Βοννώ οὐδένα ἔχω βοηθὸν πρὸς ἀνοργάνωσιν τῆς ἐκδρομῆς· πάσαι αἱ ἀποσκευαί μου ἐξηφανίσθησαν· ἐπεμφθὲν αὐτάς εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κόγκου ὡς περιττὰ πράγματα· εὐρισκόμασι δὲ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Ἀφρικῆς τῶν ἀναγκασιωτάτων τοῦ βίου ἀντικειμένων ἐστερημένους. Πράγμα περίεργον, μοὶ ἀρῆκεν δύο πῖλους, τέσσαρα ζεύγη ὑποδημάτων και ὑπενδύτην ἐκ φλανέλλας. Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει ἐπιστρέφω παρὰ τῷ Ἑμίν. Ὁ Αἰβήγκωτον, ὅταν εἶδον αὐτόν, ἦτο ρακένδυτος, ἦδη ἐγὼ ἔσομαι τοιοῦτος.“

Οὕτως ὁ Στάνλεϋ, ὑπολογίζων ὅτι θὰ εὕρισκεν ἐν Γιαμπούγια τούς ἀνδρας και τὰς ἀποσκευάς, ἵνα ἐπανακάμψῃ μετὰ τῶν ἀπαραιτήτων ἐφοδίων εἰς τὴν λίμνην Ἀλβέρτ Νυάνζα, πικρὰν ἠσθάνθη λύπην, ἰδὼν ματαιωθεῖσας τὰς προσδοκίας του, ἀφροῦ τὸ δεύτερον διέτρεξε τὴν „φρικτὴν ἔρημον“· καίτοι δὲ συνήθως δὲν μεμφιμοῦρεται, ἦδη δὲν ἀποκρύπτει τὴν ἀδημονίαν αὐτοῦ. Καὶ ὅμως ἀπέρχεται αὐδὴς, διελαύνων τὸ τρίτον τὴν τῶς ἀνεξερευνήτων ταύτην και ἀνεπίεχτὴν εἰς τὸν λευκὸν ἀνθρωπὸν χώρον. Ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ προσιθίσει· „θ' ἀκολουθήσω, ἵνα φθάσω εἰς τὴν λίμνην, ὁδὸν βραχυτέραν“· προσιθίσει δὲ ν' ἀποφύγῃ τὴν ὑπὸ τῶν ἀράβων ἐρημωθεῖσαν χώραν. Ἐνταῦθα τελευταῖ ἡ ἐκθέσις τοῦ Στάνλεϋ. Ἐφθασεν ἕως ἡδῆ ἐκ νέου παρὰ τῷ Ἑμίν Πατῶ, ὁ δὲ Θεὸς οἶδε μετὰ πόσον χρόνον θέλομεν ἔχει νέας περὶ τῶν κατόπιν ἐξερευνησεων και περιπετειῶν αὐτοῦ πληροφορίας.

ΚΟΤΤΑΒΟΣ.

(Μετὰ εἰκόνας.)

Ἐν τοῖς συμποσίοις τῶν ἀρχαίων ἐλλήνων, πλὴν τῶν ἀδομένων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ αὐτοσχεδίων ἀσμάτων, πλὴν τῶν σπουδαίων και ἀστειῶν ὁμιλιῶν, ἐν αἷς διεκρίνοντο οἱ εὐφρέστατοι Ἀθηναῖοι, και αἵτινες ἀνάλογοι ἦσαν τῇ παιδείᾳ και τῇ κοινωνικῇ τῶν συμποτῶν τάξει, πλὴν τῶν παρὰ πότον γηγομένων προτάσεων και λύσεων αἰνεμάτων, ἐν οἷς ὁ μὲν εὐρίσκειν ἐνίκῃ ὁ δὲ ἀμαρτάνων ἐξημῶτο νὰ πῆν ἄκρατον οἶνον, μεθ' οὗ πολλάκις ἀνεμίγνοντο και ἄλμη, και τῶν ἐν γένει ἀστειῶν λόγων και ἄσματιῶν, και διάφοροι ἐπαίζοντο τερπναῖα παιδιὰ. Μία τούτων ἦν και ὁ εἰκονιζόμενος ἐν σελ 88—89 κότταβος.

Περὶ τοῦ συνήθους τούτου τῆς παιδιᾶς εἶδους ἐν τοῖς συμποσίοις και τῆς πανουργίᾳ τῶν ἀρχαίων ἐλλήνων, ὅπερ κατὰ τὸν Ἀθήναϊον ἐστὶν εὐρεσις σικελικῆ, πολλὰ ὑπὸ τῶν γραμματικῶν εἰσι γεγραμμένα ἀλλὰ συγκεχυμένα, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, και ἀσαφῆ.

Τοῦ κοττάβου δύο περιγράφονται εἶδη ὑπὸ τῶν σχολιαστῶν και ὑπὸ τοῦ Ἀθήναϊου, ὧν τὸ μὲν ἐλέγετο κατακτὸς ἢ κατακτὸν κοττάβιον, τὸ δὲ δι' ὀξυβάφω. Καὶ ὁ μὲν κατακτὸς ἦν βράβδος μακρὰ ἐν τῷ ἐδάφει πεπηγμένη, και ἐτέρα ἐπ' αὐτῆς κινουμένη ὡς ἐπὶ ζυγίου, εἶχε δὲ κατὰ τὰς ἄκρας πλάστιγγας ἐξηρητημένας και ἀνδριαντάρια ὑποκάτω τῶν πλαστιγγῶν· ἕκαστος δὲ τῶν παίζοντων ἀνίστατο και, μακρὸθεν ἱστάμενος ἀπέβλυξεν ἐκ τοῦ στόματος ἢ ἔρχεν ἐκ φιάλης τὸν οἶνον κατὰ σταγόνας εἰς τὴν πλάστιγγα, ἵνα κατέλθῃ αὕτη γεμισθεῖσα και, κατελθούσα, κρούσῃ εἰς τὴν κερὰν τὸ ὑποκείμενον ἀνδριαντάριον, ὅπερ ἐκάλουν Μάνην, και παραγάγῃ ἦχον· ἡ δὲ ἀντικειμένη πλάστιγγε, κλίνας ἐκ τῆς βίαιας ἀναρροπίας τῆς ἐτέρας πλάστιγγος, ἔκρουε και αὕτη τὸ ὑπ' ἐκείνην κείμενον ἀνδριαντάριον και οὕτως ἦχε και αὐτό.²⁾ Ἐκ τοῦ τρόπου δὲ καθ' ὃν ἐχόνετο ὁ οἶνος και τοῦ παραγομένου ἤχου ἐδηλοῦτο ἂν ἐφιέτο ὁ παίζων ἢ ἡ παίζουσα ὑπὸ τοῦ ἐρωμένου προσώπου. Τοῦ κατακτὸς κοττάβου και ἄλλα, φαίνεται, ὑπῆρχον εἶδη, ἐν οἷς και ἄθλα ἐτίθεντο τῷ νικῶντι· τὸ δὲ δι' ὀξυβάφω εἶδος τῆς παιδιᾶς, ὅπερ παίζουσαι παριστάνονται ἐλληγίδες ἐν τῇ ἡμετέρᾳ εἰκόνι, ἦν τοιοῦτον· ἐτίθετο λεκάνη τις πλήρης ὕδατος, ἐφ' οὗ ἐπέπλεον ἀργεῖα, μικρὰ και κενά, και ἄλλα κοῖλα πράγματα, ἅτινα ἐξήρουν οἱ παίζοντες νὰ καταδύσῃσι δι' ἐκχεομένων σταγόνων, ἃς ἐκ τοῦ ἤχου αὐτῶν λάταγας ἐκάλουν, ὡς τοῦτο ἱκανῶς δηλοῦται ἐκ τε τῆς τοῦ Ἀθήναϊου και τοῦ Πολυδεύκου περιγραφῆς. Ἡ ἐπιτυχία, τοῦτέστιν ἡ διὰ τῶν λατάγων καταβύθιτις τῶν ἐπιπλεόντων ἀντικειμένων, ἐδήλου ἐκπλήρωσιν ἐρωτικῶν διανοημάτων ἢ σκοποῦ· πολλάκις δὲ ἡ ἐκ τῆς ἐπιτυχίας νίκη παρείχετο τῷ νικῶντι κέρδος ὑπὸ τῶν παίζοντων προσυμπεφωνημένον.

Κότταβος ἐκαλεῖτο και τὸ τιθέμενον ἄθλον τοῖς νικῶσιν ἐν τῷ πότῳ, ὡς ὁ Εὐριπίδης παρίστηεν ἐν Οἴνει λέγων οὕτω·
πικνοῖς δι' ἐβαλλον βακχίονα τοξοῦματι κἄρα γέροντος·
τὸν βαλόντα δὲ στέφειν ἐγὼ τετάμηνην ἄθλα κότταβον διδούς.
Ἐτι δὲ κότταβος ἐκαλεῖτο και τὸ ἀγγεῖον ἐν ᾧ ἐπιπτον αἱ σταγόνες.

ΝΑΤΑΣΙΑ

(Συνέχεια· ἴδε προηγ. φύλλον.)

Ἐξήλθον τοῦ ξενοδοχείου γνωρίζων ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ἐλπίζω ὅτι θὰ συναντήσω τὴν κ. Β... πρὸ τῆς ἐσπέρας. Κατήλθον εἰς τὴν προκουμαίαν και λαβὼν πλοῦταριον ἀνήχθην διὰ μικρὰς κωπηλασίας

¹⁾ Ἀθήν. ΠΕ. 667, 668.
²⁾ Βενεζέλου· Περὶ ἰδιωτ. βίου τῶν ἀρχ. ἐλλ. 1873.

μακρὰν τῆς ὄχθης. Ἐκεῖ ἀνήγειρα τὰς κόπας και κατεκλίνθην εἰς τὸ βράθος τῆς λέμβου ἀφήσας αὐτὴν νὰ φέρεται ἐπὶ τοῦ ὕδατος· Ἐν μέσῳ τῆς στήθης και τῆς μονώσεως ἐκείνης, μεταξὺ τοῦ βραθῆος κυανοῦ χρώματος τοῦ οὐρανοῦ και τῆς κυανῆς λίμνης, ἐπεχείρησα νὰ ἐξετάσω τὴν καρδίαν μου· ἡ καρδία μου μοὶ εἶπε πολλά. Ἐπὶ στιγμὴν ἐληρμόνησα τούς παντοειδεῖς κινδύνους και ὅσας ἔπρεπε νὰ ὑπερπηδήσω δυσχερείας και οὐδὲν ἄλλο ἤκουον ἢ τὸ ἐρωτικὸν ἄσμα, ὅπερ ἐν τῇ ψυχῇ μου ἀντήχει ὡς ὕμνος θριαμβευτικῶς. Νέα ἐν ἐμοὶ εἶχεν ἐμφορηθῆ ζωή· δὲν ἤμην πλέον ὁ αὐτὸς ἀνθρωπος· ὁμοιάζον τὸν ἦρωα ἐκείνων τῶν ἀραβικῶν μύθων, ὅστις ὑπνώτει ὑπὸ τὰ βράχια του και ἐγείρεται χρυσὴν και ἡγεμονικὴν στολὴν περιβεβλημένος. Διηρωτώμην ἂν ἤμην ἐγὼ ὁ τοιαῦτα αἰσθανόμενος· μοὶ ἐφαινετο ὅτι μᾶλλον ἐλευθέρως ἀνέπνευε τὸ στήθος μου· ἦσχυρόμην διὰ τοῦ παρελθόντος τὴν ἀθλιότητα, τὴν πλάνην και τὴν μικροψυχίαν, και δὲν ἤνουν αὐτάς· τὴν εἰς ἑμαυτὸν ἔλλειψιν πίστεως κατέκρινον ὡς ἀνοσιούργημα· ἀνάνδρους εἶχον ἀπιστήσαι εἰς τὴν εὐτυχίαν διότι ἐβράδυνε νὰ μοὶ φανῇ· νῦν δὲ ὅτε παρίστατο ἐνώπιόν μου, φαιδρά, μειδιῶσα, πλήρης ἐλπίδων εὐρισκον ἑμαυτὸν ἀνάξιον τῶν ἡδονῶν αὐτῆς. Δὲν ἐτόλμων νὰ προσβλέψω πρὸς αὐτήν· ἦσθανόμην τὴν ἀνάγκην νὰ μετανοήσω πρῶτον γονυπετῆς και διὰ χειρὸς λατρευομένης νὰ τῆχος συγγνώμης διὰ τὴν ἀπιστίαν μου.

Πόθος πρὸς τὴν ζωὴν περιχαρῆς ὡς χεῖμαρρος κατέκλυσε τὴν καρδίαν μου· μοὶ ἀπεδόθη ἡ νεότης λαμπρότερα και ὠραιότερα· ἦσθανόμην ἑμαυτὸν ὑπὸ πίστεως και ἰσχύος ἐμπεφορημένον. Τὸ μῆλλον μοὶ ἐφαινετο ἀντινοβόλον, ὡς τὰ μικρὰ κύματα τὰ ὑπὸ τῶν ἀκτίων τοῦ ἡλίου θωπευόμενα, ἅτινα ὑπὸ τὴν ἐλαφρὰν τοῦ ἀνέμου πνοὴν ἀνεπήδων περὶ τὴν λέμβον. Ἐνίστατο ἀτμόπλοιον διήρχετο ἐν ἀποστάσει ὀργίων τινων ἀπ' ἐμοῦ και ἡ ἐκ τοῦ διάπλου δίνη τοῦ ὕδατος ἐταλάνευε τὸ σκάφος μου· τὸ ὕδωρ ἐπάφραζε τότε κατὰ μῆκος τῆς ὄχθης και ἐφορμῶν κατὰ τοῦ ἡχηροῦ βράχου παρήγγε κρότον ὅμοιον τῷ τῶν μαργαριτῶν πιπτόντων ἐπὶ ἀργυροῦ ἀργεῖου· εἶτα ἡ ἡρεμία και ἡ σιγὴ ἀπεκαθίστατο· μετὰ μικρὸν ἡ σιγαί τῶν ὀρέων ἐξετάθη ἐπὶ τῆς λίμνης· ἐξήλθον εἰς τὴν ὄχθην ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἐκ τῆς μονώσεως, τοῦ φωτός και τοῦ ἔρωτος μέθης· ἀλλὰ ταχέως ἔμειλλον ν' ἀπαλλαγῶ αὐτῆς. Κατὰ τὴν ὄραν τοῦ δειπνοῦ ὁ στρατηγὸς προσήλθε μόνος. Τὸν ἤκουσα λέγοντα πρὸς τινα· Ἡ σύζυγός μου αἰσθάνεται κόπωση· δὲν θὰ καταβῆ ἀπόψε. — Αἱ φαιδραὶ μοὶ σκέψεις πάραυτα ἐξηφανίσθησαν· ἐξήρουν αὐτάς ἐν ἐμοὶ ματαίως· και αὐτὰ τὰ περὶ ἐμὲ ἀντικείμενα ἑσπεράν τινα και ψυχρὰν δι' ἐμὲ προσέλαβον χροιά· ἀλλὰ τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ μου διαγελῶν αἰσθημα ὀδυνηρὰν παρίστη ἀντίθεσιν.

Μετὰ τὸ δειπνον ἐπέβημεν τῶν ἀμαξῶν, αἵτινες ἀνέμενον· Ἡ κ. Διολάρ δὲν ἤνυσε νὰ με λησμονήσῃ· κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀναχωρήσεως ἐφρόντισε νὰ με παραλάβῃ μετὰ δύο ἄλλων φίλων αὐτῆς κυριῶν ἐντὸς ἀμάξης ἀνοικτῆς. Κατὰ τὴν ἐκ τῆς ἐκδρομῆς ἐπάνοδοσιν συνέβη ὥστε πάσαι αἱ ἐν ταῖς ἀμάξαις θέσεις νὰ ἐρθεῖσιν κατελιημμένα πριν ἢ ἐκείνη καταλάβῃ τὴν ἑαυτῆς· ὑπέλειπετο μόνον μικρὰ τις ἀμάξα, εἰς ἣν ἦτο ἐξευρημένος θυμοειδῆς και ζωηρότατος ἵππος, ἦν εἶχον ἐνοικιάσει δι' ἔλλειψιν ἐτέρας. — Θέλετε νὰ με ὀδηγήσῃτε, κύριε; μοὶ εἶπε προσελθούσα με ἄθλον μειδιῶσα· και ἐποποθηθῆ πλησίον μου ἐπὶ τῆς μικρᾶς και στενῆς ἔδρας τῆς ἀμάξης.

— Ὁφείλω, κυρία, νὰ σὰς προειδοποιήσω, εἶπον ἀναλαβάνων τὰς ἡνίας, ὅτι ὁ ἵππος εἶνε ζωηρότατος· ἂν και τὸν ἐλάχιστον αἰσθάνεσθε φόβον, θὰ ἐκάνετε καλλίτερα...

— Ὡ! δὲν φοβοῦμαι, — τοῦλάχιστον δὲν φοβοῦμαι ὅτι θὰ μάς συνέβαινε τίποτε σοβαρόν.

— Ἐν τούτοις θὰ ἐκάνετε καλλίστεα, σὰς βεβαίω; ἂν συνβουλεύεσθε τὸν σύζυγόν σας.

Ἄντι πάσης ἀπαντήσεως ἐδράξατο τῆς μαστίγος και ἐδίειεν ἐλαφρῶς τὰ πλευρὰ τοῦ ζώου, ὅπερ ἀνωρθώθη και ἀπήγαγεν ἡμᾶς ἐν παραφρόῳ και ἀστραπιαίᾳ ταχύτητι· μοὶ παρέδωκε τότε τὴν

μάστιγα και άπενίξουσα με. — Δέν φοβοῦμαι εγώ, ειπεν, αλλά σεις· διατί με άποφεύγετε;

— Δέν σας άποφεύγω· διατί θα σας άπέφευγον;

— Δέν ήξείρω . . . είσθε τόσο άκατάληπτος.

Διάλογος οὕτως αρχόμενος εφαινετο ότι έμελλε να ή σπουδαίος. Διετρέχονμεν μεγάλην εὐθείαν οδόν, ήν περιέβαλλον άφ' ενός μεν ή λίμνη, άφ' ετέρου δε διαδοχικαί επαύσεις υπό κήπων περιτοιχιζόμεναι· ίσχυρά διεξέγτο πολυανθώνων και κρίνων όσμή, ή δε τελήνη άπλέτως μάς εφώτιζε και των φυλλωμάτων ή σκιά διεγράφετο επί της γλόςης. Η κ. Διλοάρ ώμίλει· ήκουον τας λέξεις, άλλ' ή έννοια πολλάκις διέφευγε την άνοπόμονόν μου προσοχήν· υπό τόν ήχον των λόγων αυτής ήκολούθουν των ίδιων μου σκέψεων την σειράν· διεκόπτετο ένίοτε και τότε ώσει άφνης εξεγειρόμενος άνελάμβανον των λεγθέντων την σειράν· επανεύρισκον εν τῷ ώτι τόν ήχον αὐτῶν και ήγνούον αὐτάς κατόπιν.

Ήτο λίαν συγκεινημένη, άλλ' άντι να μεταδοθή και εις έμέ ή συγκίνησις αυτής, μοι ένέπνεε τούναντιόν άντιπάθειαν. Διετέλουν ψυχρός και συγχρόνως ή μετά τοῦ έμπαθοῦς τούτου στοιχείου έπαφή έρριπτε ζωηρότερον την καρδίαν μου εις τὸ βέσμα των ίδιων αὐτῆς πόθων. Ένίοτε άνεσιρίτων υπό τόν λιγυρόν ήχον της φωνῆς αὐτῆς. Όμίλει περί φιλίας, άφροσύσεως, συμπαιθείας, συνήγος δε εις την μετά τέχνης άρίστης διεξαγομένην τακτικήν της σεμνότητά τινα και, όσης τὸ άντικείμενον ήτο δευτικόν, ειφύτιαν. Οί λόγοι της ήσαν άριστούργημα λεπτότητος έρωτοτροπίας και εύαισθησίας, έν μόνον έχοντες ελάττωμα, ότι έπιπτον εις όσα μη άκούοντες και ότι ήσαν άξιοι κριτέσσον τήχης. Θα με εξέλαβεν ίσως ώς ήλίθιον. Ότε πεζή άνηρχόμεθα την άγουσαν εις τὸ ξενοδοχείον άνωφερή οδόν, άπόλωσεν όλιγῷ την ύπομονήν.

— Δέν έχετε λοιπόν τίποτε να μοι είπτε;

Τέταρτον ώρας ολόκληρον άπτείτετο ίνα φθάσωμεν· δέν ήδυνάμην δε βεβαίως να σιωπῶ επί τέταρτον ώρας. ήγνούον, άλλως τε, ότι παρεξηγουμένη ή σιωπή μου θ' άπέβαινε άνερίσκετος· κατέβαλον υπερτατον νευρικόν άγώνα και κατώρθωσα ν' αυτοσχεδιάσω μικρόν τόσῳ σοβαρόν όσῳ και ήθικόν λόγον, όπως πείσω την σύνοτροφον πόσον ήμην άνάξιος της συμπαιθητικῆς κλίσεως, ήν πρὸς έμέ ήσθάνετο. Η κ. Διλοάρ ήδύνατο να νομίσῃ ότι εύρίσκετο εις διαχαγήν ίεροσκήρυκος. Την διάψευσιν των έλπιδων οὐδὲ κατ' ελάχιστον ήθέλησε να άποδείξῃ· με ήκουσεν άχρι τέλους χωρίς οὐδὲ λέξιν να προσέφη· όταν εφθάσαμεν, μοι έτεινε την χείρα, πριν ή καταβώμεν. — Είπαθε ὃ περιεργότατος των άνθρώπων, όσους εννόμισα· επειθύμουν να ήμαι μηνίστακος πρὸς ύμᾶς· δέν δύναμαι όμως· ή πρὸς ύμᾶς φίλια μου εινε μεγάλη . . . παρὰ πολύ.

Οὐ μόνον ή φίλια αλλά και ή ύπομονή αὐτῆς ήν υπερβολική. Διήλθον μέρος της νυκτός επί τοῦ εξώστου μου· εκείθεν έβλεπον τὰ παράθυρα τοῦ οικήματος της κυρίας Β . . . Σκότος έν αὐτῷ έβασίλευε, πλην ενός φωματίου, τοῦ μικροῦ Γεωργίου, έν φ άμυδρά εκαιε λυγνία· εφαναζόμενν ότι ήν εκει παρὰ τὸ τέκνον της. Τι έπραττε; μ' έσυλλογίζετο; άπεριόριστον ήσθάνομην πόθον να την επανίδω. Η ήμέρα αὐτη, ήτις παρήλθε χωρίς οὐδὲ την ελαχίστην ειχον ακούσει παρ' εκείνης λέξιν, πάσας μου εξηρέθηε μέχρις οδύνης τας δυνάμεις· έν τη τετραχημένη διανοίᾳ μου τὰ συμβεβηκότα της προτεραιάς φαντασιώδες προσελάμβανον φαινόμενον. όνειρον μοι εφαινετο ή πραγματικότης· ή ψυχῆ μου ολόκληρος συνεκτροπούτο εις ένα και μόνον πόθον, όπως μετ' άνηκούστου πρὸς αὐτήν με ὤθει σφοδρότης· οί άποχωρίζοντές με άπ' αὐτῆς τοίχοι, ήπόρουσ πῶς δέν έπιπτον υπό τὸ καταβιβρώσκον αὐτοῦς βλέμμα μου· ταπεινή τη φωνή προσέφερον τὸ όνομά της, εκάστη δε τοῦ όνόματος τούτου συλλαβή έφλεγε και εθώπευεν άμα τὰ χεῖλη μου. Τὰς χείρας έτεινον πρὸς την λάμπουσαν περί έμέ σιγήλην και κατάστερον νύκτα· τὸ έν τη άτμοσφαιρά διακεχυμένον άρωμα μ' έμέθυε· τὸ καιόν μετώπόν μου εστήριζον επί τοῦ μαρμαρίου της κικιλίδος· θα έκλειον παρὰ μικρόν εκ της νευρικῆς μου ταραχῆς.

Εύκολον εινε να φαντασθῇ τις εις ποίαν κατάστασιν πνεύματος εύρισκόμην την εποῦσαν· οὐδέν ήδυνάμην να πράξω· προσεπάθουν ν' αναγνώσω, τὸ βιβλίον εξέφευγε των χειρῶν μου· επεχειρουον ν' άπατηολήσω, έστω και επί στιγμήν, επ' άλλου άντικειμένου τὸ πνεῦμά μου· δέν ήμην πλέον κύριος της διανοίας μου. Είς τὸ οδυνηρόν της προσδοκίας αίτήθημα, υπερ από τριάκοντα με κατέτρυχεν ὠρῶν, προσετίθετο ήδη και τις άόριστος άνηρχία· οὐδέν ιδιαιτέρως και τὰ πάντα άμα εφοβούμην.

Περί την μεσημβρίαν κατέβην εις τὸν κήπον μη ύποφέρων επί πλέον τοῦ φωματίου την μόνωσιν. Εύρον εκει τὸν μικρόν Γεώργιον περιπατοῦντα μετά της παιδαγωγού. Δέν έπαίξεν· ήτο κάταχρος και περιλυτός εφαινετο· προσήλθε κατὰ τὸ σύνηθεσ, ιδών με και έρρίφθη εις τας άγκάλας μου.

— Τι έχεις παιδί μου; ειπον καθίσας αὐτόν επί των γονάτων μου. Δάκρυα άνέβλωσαν επί των ὀφθαλμών του. — Θέλω να ιδῶ την μητέρα μου, ειπε χαμηλοφώνως.

— Η μητέρα σου κοιμάται, κύριε Γεώργιε, δέν εινε δυνατόν να την ιδῆς· σοι τὸ ειπον ήδη· παρετήρησεν ή παιδαγωγός. Ό μικρός δέν άπήντησε· συνεστάλη πρὸς έμέ μετά στεναγμοῦ καρτερίαν και θλίψιν έμψαίνοντος.

— Τὸ παιδίον τούτο πρέπει να έχῃ κᾶτι τι μήπως εινε άσθενές;

Όχι! Κύριε· αλλά δέν ήμπορει να κάμῃ χωρίς την Κυρίαν και δέν την ειδε χθές δι' ὅλης της ήμέρας. Αί τόνον άπλαί αὐτα λέξεις με συνεκίνησαν βαθέως.

— Μήπως άσθενεί ή Κυρία;

— Όχι Κύριε, — δέν πιστεῶ τοῦλάχιστον· αλλά παρήγγειλε να μη εισέλθῃ κανείς παρ' αὐτῆ.

Εστράφη πρὸς τὸ παιδίον· με κατελύπησεν ή θλίψις τοῦ δυστυχούς μικροῦ, ήτις ήν και άφρονος και πολὺ της ηλικίας αὐτοῦ άνωτέρα· την στιγμήν αὐτην ή μορφή αὐτοῦ ήν κα.απληχτικῶς ὁμοία τη της μητρὸς αὐτοῦ· ήσπάζθη πρὸς μεγάλους και ὠραίους αὐτοῦ ὀφθαλμούς. — Άγαπητέ μοι μικρέ, μη κλαίης, σὲ παρακαλῶ, έσο φρόνιμος· θα ιδῆς έντός ὀλίγου την μητέρα σου . . . σοι τὸ ύπόσχομαι. — Η διαβεβαίωσις αὐτη και αί θωπειαι τὸ εζωογονήσαν ὀλίγον· παρέδωκα τὸ παιδίον εις την παιδαγωγόν και άπευκαρύνθην.

Η σιγή αὐτη αλγεινήν μοι ένεποίησεν έντύπωσιν· πλην τοῦ ότι ή θλίψις τοῦ παιδίου έπέσειεν, ως τότε τις, την συνειδησίν μου, ή ὄψις αὐτοῦ ειχεν άνακινήσει έν έμοι πάσας τας σκέψεις, εις ἄς ειχον κατορθώσει άχρι τούδε να επιβάλω σιγήν, δέν ήσαν δε φαιδραί αί σκέψεις αὐται. "Ηγνούον ότι ίν' άπομακρύνῃ οὕτω άφ' εαυτῆς τὸ τέκνον της έπρεπε πολὺ να ύποφέρῃ. Όποια έν τη ψυχῆ αὐτῆς ετίγνετο πάλη δέν ετάλμων ν' αναλογισθῶ· περιτρομος ὀπισθοχώρουον πρὸ της ιδέας, ήν ήσθάνομην γεννωμένην έν τη διανοίᾳ μου· προσεπάθουν να δικαιολογήσω πως έμυκτόν. — Όπωςδήποτε, διενουόμην, αν ὃ έρωσ της εινε άμάρτημα, δι' ὃ ταράσσεται ή συνειδησις αὐτῆς, τὸ άμάρτημα τούτο μόνον έν τη άγκάλῃ μου θα δονηθῇ να λησμονήσῃ· μόνον έν αὐτῆ δέν θα έρουθριά δι' αὐτό. Μυρίους τούτους εποιούμην διαλογισμούς, άλλ' οὐδεις ίσχυε να με καθυσοχάσῃ· ὠμοίαιζον άνθρώπων πλανωμένῳ έντός λαβυρίνθου, όστις άνά πάσαν στροφήν παλινδρομεῖ δι' έλλειψιν τοῦ αναγκαίου μέτου· υπερ παν άλλο ή από μέρος αὐτῆς σιγή πλέον μ' έβασάνιζε· ανεξήγητος δε ήτο δι' έμέ ή σιγή αὐτη.

Κατὰ την καμπήν δενδροστοιχίας τινὸς συνηνήθηην μετά τοῦ στρατιγού, οὐ τὸ ήθος ήν περιεφροντι. Την στιγμήν αὐτην μοι επήλθε ή ιδέα να εξηγηθῶ αὐτῷ, ένόμιζον δε ότι τούτο ήν τὸ κάλλιστον, υπερ ήδυνάμην να πράξω· άνέμεινα μετά τινος άνυπομονησίας τας πρώτας λέξεις του· δια τοῦ συνήθους αὐτῷ ὕφους μοι ὠμίλησε περί τούτου και εκείνου τοῦ άντικειμένου· με άφηκε μετά μικρόν και εξήλθε τοῦ κήπου πρὸς την πόλιν διευθυνόμενος· άνήλθον εις τὸ σῆμαί μου έν τη έλπίδι ότι θα εῦρω εἰρηγός· άλλ' οὐδέν έμαθον· ή άγωνία μου επετεινετο κατὰ πάσαν παρερχομένην στιγμήν·

εικοσάκις διενσήθηην και μετημελήθηην πάλιν να τη γράψω· τέλος τὸ επόμενον έγγραφα επιστόλιον. „Εμαθον, κυρία, ότι άσθενείτε· θα μοι επιτρέψετε να έλθω και πληροφρηθῶ περί ύμων;“ αί λέξεις αὐται ήδύνατο άνευ κινδύνου ν' αναγνωσθῶσιν υπό πάντων· δια τοῦ θαλαμηπόλου μου έπεμψα τὸ επιστόλιον και κτήληθον εις τὸ αναγνώστηριον, διατί ή περαιτέρω έν τῷ φωματίῳ διαμονή μ' έκαμνε ν' άσφυκτιῶ.

Την ὠραν αὐτην πάντοτε οὐδεις ὑπῆρχεν ένταῦθα· άνοικτά ήσαν τὰ παράθυρα καταβεβιασμένα δε τὰ παραπετάσματα αὐτῶν· έξω καύσων επεκράτει άφύρητος· ή άτμοσφαιρα ήν βαρεία και ακίνητος μεσορρανοῦντος τοῦ ήλιου· έρρίφθην επί εδρας και λαβῶν νυχιαίαν τινά εφημερίδα επεριμενον· έν άπεριγραπτῷ νευρικῷ διεγέρσει ήκροώμην πάσαν έν τῷ σῆμαί κίνησιν. Είς πάντα της άνοχημένης θύρας κρότον ένόμιζον ότι βλέπω εισερχομένην την κ. Β . . . ή έτερόν τινα εκ μέρους αὐτῆς ειδήσεως κομιστήν. Έστιν δε χρυσσαλὶς εσέδουεν έν τη αἰθούσῃ δια της άνοικτῆς θυρίδος, έπλήρου αὐτην δια τοῦ ήχου των περῶνων της, επεκάθητο επί των άνθοφόρων άργείων, άφιπτατο βομβύζουσα και ή σιγή περιέβαλλεν αὐθις τὰ πάντα.

Παρήλθε μία ὠρα — δύο ὠραι — τρεις ὠραι. — Οὐδέν. Φρικώδεστρα βράσανος ή τὸ να βλέπῃ τις εαυτόν εις άδράνειαν καταδεδικασμένον, όπόταν καταβιβρώσκηται υπό της έναγωνίου της ενεργείας άνάγκης, δέν ὑπάρχει. Νομίζει τις ελευθερον εαυτόν άλλ' εινε δέσμιος· τὸ αναστέλλον την ὀρμην άόρατον κώλυμα εινε εκαιοντάκις μάλλον άνοπέρβλητον ή οί σιδηροί φραγμαί και οί εκ γρανίτου τοίχοι. Δύναται τις κατὰ της ὀλικῆς βίας να παλαίσῃ, άλλ' πῶς να πολεμήσῃ των πραμάτων την άδρανῆ και άδύριτον βίαν, ήτις παραλύει την ενεργειαν; άγνοεῖ τις αν κέκτηται θέλησιν ή μή· αί ὠραι κεναί και καταθλιπτικαί παρερχονται· εκαστον λεπτόν διαρκεῖ ὠρας εκάτον και τὰ λεπτά τούτα εισιν ατελεύτητα.

Αί άντιπρακτικώταται των εικασιῶν εσύγχυζον επί μάλλον και μάλλον την διάνοιάν μου. Οὐδ' επί στιγμήν ήδυνάμην να παραδεχθῶ ότι ήγνοεῖ την άνησυχίαν, ήν μοι προέβηεν ή σιγή αὐτῆς· άλλ' δέν ήγνούον οὐδὲ ήδυνάμην να εικάσω τίνος ήσαν φύσεως οί λόγοι, δι' οὓς ήν ήναγκασμένη να με κρατῇ έρμιαν σκληρὰς άβεβαίωτητος και οὐδὲ δια μίας λέξεως να με διαφωτίσῃ. — Διατί να μη μοι γράψῃ, έστω και μίαν γραμμήν, δηλοῦσα μοι την θέλησίν της και επιτρέπουσά μοι τοῦλάχιστον να ὑπακούσω αὐτῆ; Ίδέα τις, ήν πολλάκις ειχον άπωθήσει, κατέλαβε τέλος τὸ πνεῦμα μετά βεβαίότητος τινος· ὃ στρατιγός ήν έν γνώσει των επισυμβάντων. Οί κατὰ τὸ φαινόμενον άπλοοίκοι οὕτοι άνθρωποι κέκτηνται ένίοτε παράδοξον κρημνισίας δυνάμει· οὐδέν άποδείκνυεν ή χθές και σήμερα πρὸς έμέ συμπεριφορά αὐτοῦ· έμαθεν ίσως την αλήθειαν ή τοῦλάχιστον ὑποπτεύσας τι έμάντευσα τὰ λοιπά· δέν ήτο τούτο άδύνατον αλλά πιθανώτατον μάάλιστα· πρὸ παντός άλλου εφρόνιζε τότε να κερδίσῃ καρδόν· οὕτως εξήγγιον ότι έν αὐτῷ μοι εφάνῃ σκταινόν. Τι διεννοείτο; ήγνούον τούτο, άλλ' επ' ὅσον ή σκέψις αὐτη ενισχύετο έν έμοι εις πεποίθησιν μεταβαλλομένη, έβλεπον πρὸ έμοῦ διαχαραττόμενον τὸ σχέδιον της ιδέας μου συμπεριφοράς. Εὐθὺς άπ' άρχῆς, τούτστιν από της πρώτης στιγμῆς καθ' ήν ήδυνάμην άπαθῶς να σκεψθῶ, εσχηματίσα άμετακλήτως τας οὐσιωδεστερας άποφάσεις μου. Οὐδ' επί στιγμήν άπεδέχθηην την πιθανότητα τοῦ να μερισθῶ μετά τοῦ στρατιγού την κτην της κ. Β . . . Οὔτε δι' αὐτήν, οὔτε δι' έμέ άνειχόμενν έν τη διανοίᾳ τὸ δνειδος δεσμοῦ υπό την συζυγητικῆν· προσετίθεμνν να ίκετεύσω την κ. Β . . . ίνα με άκολουθήσῃ και άποδεχθῇ εὐ ολοκληρῶν τὸν μετ' έμοῦ βίον, ως εγὼ άνεπιρρολάτως και ὀλοσχερῶς προσέφερον αὐτῆ τὸν έμόν· πρὸς τούτο άπαραίτητος ήν προηγουμένη μετ' αὐτῆς συνενόησις· βεβαιωθεῖς κατόπιν περί της εκβάσεως ήδυνάμην να προβῶ εις εξήγησεις πρὸς τὸν στρατιγόν. Ένώπιον της νέας φάσεως, ήν θα προσελάμβανον ίσως τὰ πράγματα, εφρόνονν ότι δέν ὤφειλον έπίσης να ένδοιάσω· οὐδ' ήθέλον να με προλάβῃ κατὰ τούτο ὃ στρατιγός· άπεφάσασα να ὠμίλῃσω αὐτῷ κατὰ την εσπεραν, αν οὐδέν μεχρὶ της ὠρας

εκείνης επήρχετο νέον, καθόσον άόριστός τις έλπιδ ότι θα επανίδω την κ. Β . . . δέν ειχεν άπολίπει την καρδίαν μου.

Περί την έκτην ὠραν ήκουσα τὸν θροῦν γυναικείας εσθῆτος επί τοῦ δαπέδου· τὰ αίμά μου ὄλον εις την καρδίαν συνέρρευσε. "Ην ή κ. Διλοάρ. Εισήλθε σύρουσα την μακράν και κυματόεσαν εκ μουσσελίνης εσθῆτα αὐτῆς τόσῳ επηριμένον έχουσα τὸ ήθος και τόσῳ θριαμβευτικόν τὸ μειδιημα, ώστε άκων εξήγησα να ιδῶ τις αὐτην ήκολούθει· ὑπῆρχε δε τις τῷ ὄντι· την ήκολούθει ὃ ισπανός μαρκήσιος, ως διάπυρος εὐλαβῆς άκολουθεῖ της Παναγίας την λιτανείαν· υπό τὰ τεταπεινωμένα βλέφαρά του εθαύμαζεν αὐτην μετά της εκστάσεως φακίρου· δέν ετάλμα να εγειρῃ πρὸς αὐτην τὰ ὄμματα εκ φόβου μη άποκαλύψῃ της εϋτυχίας του τὸ μυστικόν· άφῆκε να ὀλισθησῇ τὸ ριπίδιόν της· εκυψεν οὕτως ίνα τὸ ανεγειρῇ και ὅτε έν τη κινήσει αὐτῆ ή χείρ του εψαυσε τὸν γυμόν της βραχίονα ειδον αὐτόν να ὠρμηξῇ εκ μέθης και χαράς· τόνον δέν άπηγεῖτο ίνα έννοήσω τι συνέβαινε· έβλεπον καταφανῶς τοῦ παρανετικῷ του πρὸς την κ. Διλοάρ τὰ άποτελέσματα. Άκων ειχον δια των ίδιων μου χειρῶν θημοσυρήσει τοῦ μαρκησίου την εὐδαμονίαν. Καί αὐτῷ άλλως τε ή κ. Διλοάρ εφαινετο μερμυνώσα ίνα με πείσῃ περί τούτου. Διερχομένη πρὸ έμοῦ επί στιγμήν, ενῷ εχαίρειζον αὐτην, έρριψεν επ' έμέ βλέμμα έν φ συνεγένετο ή πρόκλησις, ή ὀργή και ειδός τι μνησικακίας ίκανοποιημένης· καθ' ὄλον δε τὸ λοιπόν της εσπέρας διάστημα προσεποιήθη ότι οὐδεμίαν ειχε της παρουσίας μου γνώσιν. Έν τη τραπέξῃ δέν εφάνῃ ὃ στρατιγός· τὸν ειδον περί την ὀγδόην έν τῷ καπνιστηρίῳ. Δύο, τρεις άλλοι μεθ' ὄν διελέγετο άπεσούρησαν μετά μικρόν. Έμειναμεν μόνον έντός της εῦρειας αἰθούσης φειδωλῶς υπό των άνηρητημένων εκ της ὀροφῆς λυγχιῶν φωτιζομένων.

— Κάμνομεν έν πικέτο, μοι ειπε.

— Όχι άπόψε στρατιγέ. Δύναμαι να σας παρακαλέσω να μοι χορηγήσετε όταν εύκαμητε στιγμάς τινας συνομιλίας;

— Βεβαίως, όπόταν θέλετε· επιθυμεῖτε να ὠμιλήσωμεν εδῶ;

— εν σιγῶν αγαπάτε;

— Εὐχαριστῶ, στρατιγέ.

— Α, α! ειπεν αποτόμως, ελπίζω ότι δέν συνέβῃ τι λυπηρόν.

Μήπως είσθε άσθενής; σας εύρίσκω ὄλωσ ήλλοιωμένον.

— Σας παρακαλῶ θερμῶς, κύριε, ίνα εύαρεστηθῆτε να με ακούσπτε.

Επί δέκα λεπτά ή φωνή μου άντήχησεν έν τη σιγῆ της αἰθούσης αὐτῆς· καίτοι δε ταπεινή ενεποίησ εις τὰ ἴδια μου ὄτα την αἰσθησιν καταιπνητικῆς ήχηρότητος· εκάστη από τοῦ στόματός μου εξερχομένη συλλαβή προσελάμβανε μεταλλικῆς τινος εὐκρινείας ήχον· κατὰ τας πρώτας μου λέξεις ὃ στρατιγός άφῆκεν ὑπόκωφον εκφώνησιν και εῖτα ή μορφή αὐτοῦ ήλλοιώθη κατὰ μικρόν· συνωφρωμένος δια βλοσυροῦ με προσέβλεπε βλέμματός· ότι οὐδέν ετι ετίγνωσκε ήν ήδη δι' έμέ καταφανές, καθόσον οί λόγοι μου έπληρτεον αὐτόν ως κεραυνός. Ηγέρθη όταν ετελείεσσα και εκαμεν έντός της αἰθούσης στροφάς τινας τόσῳ βαρῶς βηματίζων, ώστε εκλονίζετο υπό τὸς πόδας αὐτοῦ τὸ δάπεδον· οί εῦρεις αὐτοῦ ὤμοι εφαινοντο αἴφνης κρυφθέντες, ολόκληρον δε αὐτοῦ τὸ σῶμα εταλαντεύετο ενῷ περιεπάτει· άνέπνευσε θορυβῶθως και επαναελθὼν άνελαβε την κατέναντι μου θέσιν αὐτοῦ.

Η στιγμή, ήν τότε διήλθον, ήν ή σκληροτάτη των ὄσων ένθυμοῦμαι έν τῷ βίῳ μου· έν ὀλίγαις λέξεσι τὰ πάντα συμπεφαλοῦνται· τὸν άνθρωπον τούτον ήναγκάσθη να σεβασθῶ και μονονουχί να θαυμάσω· λησμονῶν τὸ ἴδιον αὐτοῦ τραῦμα και την προσγενομένην αὐτῷ θανάσιμον προσβολήν μοι ὠμίλησε περί εκείνης· έν τοῖς λόγοις αὐτοῦ εξεδηλοῦτο τρυφερότης, σεβασμός, άφροσύσις πρὸ των ὀπίων ὄδε τις άκουσίως να ὑποκλιθῇ· και αὐτῆ ή φροσγνομια αὐτοῦ ειχε μεταβληθῇ· ή χυδαίωτης των χαρακτήρων του εὔγενεία τὸ προσέλαβον· ή φωνή του, αί κινήσεις, τὸ βλέμμα ήσαν επιτακτικά· αν μοι εζήτησ εὐθὺς την ζωήν θα με ηῤχαρίσσει τούτο· άλλ' οὐδέν διελογίζετο τοιούτον· ή ζωή μου και ή εαυτοῦ τῷ εφαινοντο άνάξια

λόγου ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἄλλην ἐκείνην ὑπαρξίν, ἧς ἡ ἡσυχία ἠδύνατο ἀνεπανορθώτως νὰ διακυβευθῇ· τοῦτο μόνον αὐτὸν ἀπησχόλη· κατὰ τὴν πλῆξασαν αὐτὸν τοῦτον ὀδύνην ἐσκέπτετο μόνον πῶς νὰ προστατεύσῃ ἐκείνην· ἡ αὐταπαρηγία του, τόσῳ μείζων ὄσῳ ἐφαίνετο ἀσυνείδητος, δὲν ἐπέτρεπεν αὐτῷ περὶ ἑαυτοῦ νὰ μεριμνήσῃ· ἡ κυριωτάτη, ἡ μόνη αὐτοῦ φροντίς, ἦν ἡ συνέπεια, ἦν τὰ συμβεβηκότα ἠδύνατο δι' αὐτὴν νὰ προκαλέσῃ· ὑπέφερε δι' αὐτὴν, καὶ ἐντὸς τοῦ χάους τούτου φωτεινὴν ἐξίτηι ὑπὲρ αὐτῆς διέξοδον ἐν θανασίμῳ ἀγωνίᾳ· καὶ ἐμὲ αὐτὸν μόνον διὰ τῆς σκέψεως ταύτης ἐθεώρει· δὲν ἔλεγε μὲν τοῦτο ἀλλὰ διεκρίνον αὐτὸ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς του· ἐφ' ὅσον ἐκείνη ἔζη, ἢ ἐφ' ὅσον μὲ ἡγάπα, ἢ ὑπαρξίς μου ἦτό τι δι' αὐτὸν ἱερόν. Ὁμολογῶ ὅτι ἐξήλεον αὐτὸν τὴν στιγμὴν ταύτην· ἔβλεπον αὐτὸν μέγαν, ὡς τὸν ἄνθρωπον, οὗ ἡ καρδία πληροῦται ὑπὸ ἀφοσιώσεως, καὶ πλησίον του ἠσθάνομην ἑμαυτὸν μικρὸν ὡς τὸν ὑπομένοντα τὴν θυσίαν· ἡ εὐτυχία μου ἦν κλοπὴ ὑπ' ἐμοῦ διαπραττομένη κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου· ἐπεθύμουν νὰ τὸν μισήσω ἀλλὰ τι ἀκαταμάχητον μὲ ἠνάγκαζε νὰ σεβασθῶ αὐτόν. Ἴδου περίπου ὅποια τινὰ εἶπε πρὸς ἐμέ.

— Ἐπειδὴ τύχη ὀλεθρία ἐπέτρεψε πάντα ταῦτα νὰ συμβῶσι προσπαθήσωμεν τοῦλάχιστον, κύριε, ν' ἀπαλλάξωμεν αὐτὴν ἀνωφελῶν θλίψεων· θὰ παραχωρήσω αὐτῇ τὸ δικαίωμα νὰ ἀποφασίσῃ τὴν ἰδίαν αὐτῆς τύχην· τὴν εὐτυχίαν αὐτῆς καὶ μόνην ὀφειλομένην νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψει, οὐδεμία δὲ ἄλλη σκέψις δεόν νὰ κατισχύσῃ ταύτης, ἀλλὰ προηγουμένως πρέπει . . . νὰί πρέπει νὰ σὰς ἐπανίδη — ἔκαμην ἐκ νέου· στροφάς τινας ἐν τῇ αἰθούσῃ· ἐφαίνετο ὡς μελετῶν καθ' ἑαυτὸν σκέψιν τινὰ, ἧτις ὁμοίαζε πρὸς ἐλπίδα. — Πρέπει νὰ σὰς ἴδῃ, διότι, ἀδύνατον, δὲν δύναμαι νὰ πιστεύσω ὅτι πάντα ταῦτα εἰσὶν ὀριστικά. Ὅχι, ὑπάρχει τι ἐν αὐτοῖς, ὅπερ δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω, ὅπερ ἀρνείται ὁ νοῦς μου νὰ παραδεχθῇ καὶ ὅμως . . . προσέθηκε μετὰ στεναγμοῦ, καὶ δὲν ἀπετελείωσεν τὴν φράσιν του. — Θὰ τὴν ἴδῃτε θὰ τῇ ὁμιλήσητε. Ὑπόσχομαι ὑμῖν ὅτι οὐδὲ λέξιν πρὸ τῆς ὥρας ἐκείνης δ' ἀκούσῃ ἀπὸ τοῦ στόματός μου, λέξιν δυναμένην νὰ τῇ ἐμπνεύσῃ τὴν ὑπόνοιαν ὅτι γνώσκω τὴν ἀλήθειαν· ἐν πλήρει

ΓΥΟΛΟΧΑΓΟΣ ΒΙΣΣΜΑΝΝ.

ἐλευθερίᾳ θ' ἀποφασίσῃ περὶ τοῦ βίου αὐτῆς· θὰ δυνηθῶ νὰ ὑπάκουσω εἰς τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς, ἀλλ' ὅποιαδήποτε καὶ ἂν ἦ ἡ ἀπόφασις αὕτη ἀναμένω παρ' ὑμῶν, κύριε, ἵνα ὑποσχεθῆτε καὶ ὑμεῖς ἐν τιμῇ νὰ τὴν σεβασθῆτε καὶ θεωρήσητε αὐτὴν ἀμετάκλητον καὶ ἱεράν δι' ὑμᾶς, ὅποια ἔσται καὶ δι' ἐμέ. Ἄν ἡ ἀπόφασις αὐτῆς ὑπάρξῃ ὑμῖν δυσμενῆς, φείσθητε αὐτῆς καὶ μὴ ἐπιβαρύνητε τὴν θλίψιν τῆς διὰ τῆς ὑμετέρας· ἂν τοῦναντίον, φείσθητε αὐτῆς πάλιν, καθόσον σὰς εἶπον, νομίζω, ὅτι δὲν ἀντέχει· αἱ βίαιαι συγκινήσεις δύνανται νὰ τὴν φονεύσῃ καὶ ἀπαλλάξαι αὐτῶν τὴν καρδίαν τῆς· ἐπὶ τῶν ἡλλοιωμένων χαρακτήρων του, διήλθε σικὰ τις συγκινήσεως· διὰ νευρικοῦ κινήματος συνέστρεψε τὸ ἄκρον τοῦ μύστακός του, αἱ ὀφρύδες του συνεσπῶντο, ὅπως καταπνέξῃ σκέψιν τινὰ ἢ ἀλγεινὴν ἴσως συγκίνησιν. Ὑπῆρχε τι τὸ ἥρωϊκὸν ἐν τῷ τρόπῳ δι' οὗ ὁ γέρον οὗτος ἀνιγείρετο ὑπὸ τὴν δυστυχίαν· ἡ αὐστηρά καὶ ἀφωνός του θλίψις εἶχε τι τὸ μεγαλοπρεπές.

Ὑποσχεθῆν μετὰ τῶν ἐπιφυλάξεων ἅς τὸ πρᾶγμα ἐπεδέχετο, ὅτι μοὶ ἐξίτηι ὁ στρατηγός· εἶτα ἠγγέρθη καὶ ἀπεχαιρέτισα αὐτόν· μὲ συνώδευσεν ἄχρι τῆς θύρας τοῦ καπνιστηρίου. — Σὰς δίδω τὸν λόγον μου, μοὶ εἶπε, δὲν θὰ τῇ εἶπω τίποτε, καὶ σεῖς μὴ τῇ ὁμιλήσητε περὶ ἐμοῦ.

Περὶ τὴν ἕκτην ὥραν μοὶ ἐπεδόθη ἐπιστόλιον ἐκ μέρους τοῦ στρατηγοῦ. „Παρουσιάσθητε αὔριον μετὰ μεσημβρίαν· θὰ γίνητε δεκτός· ἀνήγγειλα ὅτι θὰ κάμω ἐκδρομὴν καὶ θ' ἀπουσιάσω ἀπὸ τῆς πρωΐας.“

Διὰ τὴν αὔριον ταύτην ὀλίγα μόνον ὑπολείπονται ὥραι· διήλθον τὴν νύκτα γράζων τὴν ἐπιστολήν ταύτην, ἦν θὰ σοὶ στείλω ἴσως ἢ δὲν θὰ σοὶ στείλω, καθόσον ἀδύνατον μοὶ εἶνε νὰ προῖδω τί θὰ πράξω ἢ τί θὰ γείνω μετὰ εἴκοσι τέσσαρας ὥρας. Αἰσθάνομαι ὅτι ἐπέστη δι' ἐμὲ ἡ στιγμή τοῦ μεγάλου ἀγωνος, καθ' ἣν ἦν ἅπαξ τις ἐν

τῷ βίῳ διακινδυνεύει τὸ πᾶν ὑπὲρ τῶν πάντων· δὲν πρόκειται περὶ παρονηχίδος· τὸ πρᾶγμα εἶνε σοβαρὸν ὡς ἡ ζωὴ, ὡς ὁ θάνατος, ὡς πᾶν ὅ,τι εἶνε μοιραῖον καὶ ἀμετάκλητον. Ὅποια ἔσται τοῦ ἀγωνος τούτου δι' ἐμὲ ἢ ἐκβασίς; Ὡ, φίλε μου, ἐν τι μόνον γνωρίζω ὅτι τὴν ἀγαπῶ ἑμμανῶς.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

Ἡ εἰς τὰ ἐν τοῖς δωματίοις καλλιεργούμενα φυτὰ ἀπαιτούμενη θερμότης εἶνε ἐν γένει πολὺ κατωτέρα ἐκείνης, ἣν οἱ πλείστοι θεωροῦσιν ὡς ἀπαραίτητον διὰ τὴν εὐδοκίμησιν αὐτῶν· τοῦλάχιστον τοῦτο θεωρεῖται βέβαιον διὰ τὴν ἐποχὴν, ἐν ἣ τὰ φυτὰ διατελοῦσιν ἐν καταστάσει νάρκης, ἧτοι περὶ τὰ τέλη τοῦ φθινοπώρου καὶ διαρκούντος τοῦ χειμῶνος. Κατὰ τὴν ἐφημερίδα „Οὐ πρακτικὸς γεωργός“ εἰς τὰ ἐν τοῖς δωματίοις ἐν ὄρα χειμῶνος διατηρούμενα φυτὰ ἀρκεῖ ἡ θερμοκρασία 3 μέχρις 8 βαθμῶν βεωμύρου, ἐπιβλαβὴς δὲ ἀποβαίνει θερμοκρασία 15 βαθμῶν. Τούτου ἕνεκα δὲν πρέπει νὰ διατηρῶνται φυτὰ ἐν θερμαινομένῳ δωματίῳ. Ὁκοθεν ἐννοεῖται ὅτι ὁ βαθμὸς τῆς θερμότητος δὲν πρέπει νὰ κατέρχεται ἄνω τινός. Καίτοι δὲ φυτὰ τινὰ ἀνθίστανται παροδικῶς κατὰ τοῦ φύους, ἐν γένει τῶν φυτῶν ἡ ἀντίστασις δὲν εἶνε μεγάλη. Ἐπειδὴ δὲ εἰσέτι δὲν εἶνε γνωστὰ τὰ ὅρια τῆς θερμοκρασίας, ἧτις ἐπαίτεται εἰς τὰ διάφορα φυτὰ, καλὸν εἶνε νὰ μὴ κατέρχεται αὕτη πέραν τῶν 2-3 βαθμῶν βεωμύρου καὶ πρὸς τοῦτο εἶνε ἐπ' ἀναγκῆς νὰ ὑπάρχῃ θερμοῦμετρον, ὅπου διαχειμάζουσι φυτὰ. Ἐπερχομένης τῆς ἀνοιξέως δύναται ν' ἀξήθη ἀκινδύνως ἡ θερμοκρασία, διότι πρὸς ἀξήθησιν δέονται τὰ φυτὰ θερμότητος τὴν μὲν ἡμέραν 10-15 βαθμῶν βεωμύρου τὴν δὲ νύκτα 5-10 βεωμύρου.

Ἡ ἐπαίτεία ἐν Ρωσίᾳ. Ὡς πᾶσαν ἄλλην χώραν καὶ τὴν Ρωσίαν λημάνεται ἡ ἐπαίτεία· πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς μάστιγος ταύτης πολλὰ ἀπε-

πειράθη ἡ ῥωσικὴ κυβέρνησις νὰ ἐφαρμόσῃ μέτρα, πάντων ὅμως ἢ πραγμάτων εἰς τὸ ποικίλων παρεκωλύθη αἰτίων. Τὸ δημόσιον ἀφ' ἑτέρου, ἰδίως αἱ ἐμπορικαὶ καὶ βιομηχανικαὶ τάξεις ὑπολαμβάνουσιν ὡς ἠθικὸν τι καθήκον τὸ παρέχειν ἐλεημοσύνην τοῖς „ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ“ αἰτουμένοις καὶ οὕτω ἀντὶ τοῦ ἀληθῶς βοηθεῖν τῇ ἐνδείᾳ ἐνθαρρύνουσι τὴν ἐξ ἐπαγγέλματος ἐπαίτεϊαν. Τὸ ζήτημα τῆς θεραπείας τοῦ κακοῦ ἐποικήσατο ἤδη ἐν βῆμα ἐπὶ τὰ πρόσω χάρις ἰδίως ταῖς ἐνεργείαις τῆς ὑπὲρ τῶν ἐπαίτων ἐταιρίας „Ἀντικλήψως“. Τὰ μέλη τῆς Ἐταιρίας ταύτης ἀνέλαβον τὸ ἔργον νὰ παράσχῃ τοῖς κατοίκους τῆς Πετροπόλεως μέσον πρὸς ἀντικατάστασιν τῆς ἐλεοδοσίας διὰ χορηγίαν ὑπὲρ ἰδρύματος, ὅπερ σκοπεῖ τὴν περίθαλψιν τῶν ἀληθῶς ταύτης χρηζόντων ἐνδείων. Κατ' ἀπόφασιν τῆς Ἐταιρίας πάντες οἱ ἐπιθυμούντες τὴν ἀντικατάστασιν τῆς ἀσκόπου ἐλεημοσύνης, ἧτις γίνεται ἐν ταῖς θύραις τῶν ναῶν, τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν καφενειῶν, διὰ τῆς σκοπίμου ἀγαθοεργίας προσκαλοῦνται νὰ ἀγοράσωσιν ἀντὶ τῆς κατ' ἐλάχιστον ὅρον τιμῆς 10 ρουβλίων ἀπὸ τῆς Ἐταιρίας χαλκὴν πλάκα φέρουσαν τὴν ἐπιγραφὴν: „Ἡ ἐπαίτεία ἀπαγορεύεται ὑπὸ τοῦ νόμου“ ἔτι δὲ τὸ σῆμα καὶ τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἐταιρίας· οὕτω πᾶς ἐπιθυμῶν τῆς ἐπαίτείας τὴν ἐξαφανίσαι προθύμως θ' ἀγοράσῃ καὶ προσηλώσῃ ἐν τῇ ἐξωθῆρα τοῦ καταστήματος ἢ τῆς οἰκίας εἰδοποιῶν οὕτω τοὺς ἐπαίτας ὅτι τὴν ἐλεημοσύνην ἀντικατέστησε παρ' αὐτοῖς ἡ εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Ἐταιρίας χορηγία.